

SOCIETATEA DE MÂINE

REVISTĂ BILUNARĂ PENTRU PROBLEME SOCIALE ȘI ECONOMICE

Anul VI

Cultura, cultura va scăpa pe Români și cultura
numai națională poate fi. A. Papiu Ilarianu

Un
exemplar:
Lei 30

N-rii 14-15

CLUJ, 1 și 15 August 1929

CUPRINSUL:

ACTUALITĂȚI: Ardealul și generația nouă — — — — —	N. Dan
Incidentele dela Lupeni — — — — —	Horia Trandafir
PROBLEME SOCIALE: Feminismul și emanciparea femeii (Teoriile lui Otto Weininger) — — — — —	I. Safta
O problemă de vitalitate socială — — — — —	Leon Proca
INVĂȚĂMÂNT-EDUCAȚIE: Sălile de lectură populară în Bulgaria	Apostol Culea
DISCUȚII LITERARE: Noi și fonii englezi — — — — —	Dr. I. Ol. Ștefanovici-Svensk
Importanța istoriografică a memoriilor — — — — —	N. Buta
PAGINI LITERARE: Lacul. — Bietul Pătru (trad. din Heinrich Heine) — — — — —	I. Constantinescu-Delabaia
Legenda timpului — — — — —	Marya Katerska-Sergescu
BULETIN BIBLIOGRAFIC IX. — — — — —	Ion Mușlea
CRONICI CULTURALE ȘI ARTISTICE: În preajma adunării Astei. — În streinătate: Moartea unui critic francez. — Resurrecția lui Mickiewicz — — — — —	Cronicar
FAPTE, IDEI ȘI OBSERVAȚIUNI: Clara Maniu. — Vizita dlui Scotus Viator. — Spre descoperirea satului românesc. — Conferința dela Haga. — Enciclopedia Română — — — — —	Red.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA: CLUJ, PIAȚA UNIREI No. 8, CALEA VICTORIEI No. 1

Abonamente: Pe un an 600 lei. Autorități și întreprinderi particulare 1000 lei. Funcționarii publici, preoții și învățătorii 500 lei. Pentru streinătate, abonamentele sunt îndoite în America 10 dolari. Abonamentele se plătesc înainte, pe cel puțin o jumătate de an

CRONICI CULTURALE ȘI ARTISTICE

In preajma adunării Astreii

În toamna aceasta se va ține la Turda adunarea generală a Asociațiunii. După toate probabilitățile vom asista la o grandioasă manifestație culturală, vom fi în tradiția marilor congrese ale Astreii, cari erau adevărate evenimente ale vieții noastre naționale din Ardeal. Faptul că din acest prilej se desvelește monumentul dlui Rațiu, nemfricatul luptător pentru drepturile noastre politice, ne dă încrederea că adunarea dela Turda va fi o mare sărbătoare a neamului. În tot cazul vom fi lipsiți de spectacolul desolant pe care ni-l-a oferit adunarea din anul trecut, ținută la Sibiu.

Nu cunoaștem încă programul congresului dela Turda. Sperăm însă că lucrările vor fi terminate la timp pentru a nu mai asista la întristătoarele discuții din anul trecut, când comitetul central a fost învinuit de nereguli în gestiunea financiară, lucru fără precedent în tot trecutul bătrânei societăți.

Am dori însă ca la această adunare să se pună cu curaj și cu toată argumentația necesară o problemă dela care depinde toată viitoarea dezvoltare a Astreii, s'ar putea spune: însăși existența ei. Problema aceasta circulă de mult printre cei cari au la inimă soarta celei dintâiu societăți de cultură a Ardealului. În discuții particulare aproape toată lumea îi recunoaște seriozitatea, nici una dintre personalitățile de seamă le Astreii n'a întreprins însă o acțiune hotărâtă pentru rezolvirea ei.

E vorba de mutarea la Cluj a sediului Asociațiunii.

În paginile acestei reviste s'a mai discutat această idee. O readucem în discuție pentru că avem o slabă nădejde că la adunarea dela Turda se va da semnalul de luptă pentru realizarea ei.

Sunt numeroase motivele cari vin în sprijinul celor ce susțin această propunere.

Înainte de toate — spun ei — Asociațiunea trebuie să se adapteze noilor împrejurări de viață culturală a Ardealului, cu totul altele, decât cele dinainte de unire. Până când în Ardealul vechiu aveam trei-patru centre de cultură, aproape de aceeași importanță, în Ardealul nou avem unul singur care le copleșește pe toate celelalte, atât prin calitate, cât și prin cantitatea producției sale culturale. Acest centru nou este Clujul, cu marile sale instituții de cultură.

Pentru a fi la pas cu vremea Astra trebuie să păstreze un neconținut contact cu cele din urmă rezultate ale culturii. Aceste rezultate Universitatea le cunoaște și le fructifică mai întâiu. Descoperirea și adaptarea lor nevoilor culturii românești este însăși rațiunea de a fi a Universității din Cluj — lucru care s'a dovedit de prisos prin activitatea desfășurată de această instituție în cei zece ani de existență.

Roadele acestei instituții Astra trebuie să le ia și să le dăruiască celor mulți. Până acum Universitatea a împărțit din cultura ei, prin activitatea nedîmniată a „Extensiunii Universitare”, popula-

țiunea orașelor Ardealului. Astra singură poate și are datoria să ducă la sate rezultatul muncii Universitare. Nu vrem să spunem prin aceasta că Astra să se pună sub tutela Universității; ea își va păstra și pe mai departe independența de acțiune, nu se poate lipsi însă de o colaborare strânsă și permanentă cu cea mai înaltă instituție de cultură a Ardealului.

De altfel o mare parte din profesorii Universității din Cluj s'au înregimentat în rândurile Astreii. Majoritatea membrilor secțiunilor științifice și literare o alcătuesc ei. Din pricina distanței la care se găsește centrul, activitatea acestor membri nu e, nici pe de parte, atât de intensivă, cum ar fi, în cazul când conducerea s'ar găsi la Cluj.

Clujul prin intelectualitatea lui numeroasă și distinsă ar pune în serviciul Asociațiunii cel mai perfect aparat de răspândire a culturii pe care-l poate da astăzi Ardealul. Această intelectualitate nu poate fi captată de cadrele modeste ale despărțământului local.

Din pricina îndărătniciei de a rămânea la Sibiu *Transilvania*, organul Astreii, tânjește încă între moarte și viață. Chiar dacă în ultimul timp aproape întreaga hrană Clujul i-o dă. O revistă are nevoie de o continuă supraveghere pentru a fi în ritmul vremii, atât prin cuprinsul cât și prin tehnica ei.

Din aceeași pricină a depărțării secțiile științifice și literare n'au produs atât cât s'a așteptat dela ele, cdată cu noile înregimentări de membri. De altfel se pare că centrul se găsește într'o tănuită ostilitate cu aceste secții. Probabil această ostilitate e motivul pentru care se amână mereu precizarea statutară a raporturilor cu centrul.

La Cluj Astra ar mai fi apoi o școală de propagandă culturală pentru miile de studenți cari se sbat, în această privință, într'un diletantism ridicol și risipitor de energii.

Odată și odată Clujul își va avea postul lui de radiodifuziune. Acest „odată” va trebui să vină, nu peste mult timp. Să ne gândim la vecinii noștri sârbi, cehi și poloni, cât de departe au ajuns în această privință. Fiecare are trei sau patru posturi de radioemisiune. De rușinea lumii va trebui să ne facem și noi, într'un interval de vreo cinci ani, cel puțin încă două posturi, de lângă cel dela București. Postul dela Cluj ar fi cel mai desăvârșit mijloc de propagandă culturală din câte a avut Asociațiunea — căci, de bună seamă, el și-ar oferi antenele nobilelor scopuri ale bătrânei societăți.

Și motive în sprijinul acestei idei ar mai putea fi invocate, destule. Trebuie însă oamenii sau cel puțin, omul de mare autoritate, care să lupte pentru realizarea ei. Se va găsi oare printre cei ce vor merge la adunarea dela Turda?

Moartea unui critic francez

Moartea lui Paul Souday, criticul literar dela *Le Temps*, a fost, pentru mulți, o surpriză. Regularitatea prin nimic desmițită cu care-și dădea foiletcanele de

Mercuria și articolașele de Duminecă, verva ineputabilă cu care erau susținute, îți făcea impresia că omul acesta este „ținerete fără bătrânețe și viață fără de moarte”.

Paul Souday a fost, alături de Albert Thibaudet și Edmond Jaloux, cel mai gustat dintre critici francezi de astăzi.

Făță de ceilalți doi el se deosebea prin voltairianismul său, de cea mai autentică marcă. Era voltairian atât în idei, cât și în felul de a-le expune. De aceea, poate, era cel mai francez dintre toți. Claritatea specifică rasei o găseai și la Jaloux, simțul fin al nuanțelor — tot atât de specific — se găsește, de bună seamă în măsură mai mare, și la Thibaudet. Nici unul dintre aceștia doi nu-ți dădea însă senzația forte a specificului galic, așa cum ț-o dădea Paul Souday.

De aceea foiletoanele și articolele lui erau așteptate cu multă curiozitate și citite cu pasiune, chiar dacă nu erai totdeauna de părerea autorului Simțaii că ai în față o personalitate bine încheagată în toate încheieturile ei, un „om dintr'o bucată”.

Dela Voltaire și dela secolul al XVIII-lea a moștenit Paul Souday raționalismul său, pasiunea sa pentru idei și oroarea de misticism, apoi liberalismul său, pe care și-l mărturisia cu mândrie ori de câte ori i-se dădea prilejul.

Iubea așa de mult ideile încât poezia însăși ar fi dorit-o numai în serviciul lor. De aceea apăra cu atâta îndărătnicie pe poetul-filosof Paul Valéry. Negând valcarea sentimentelor în operele de artă, în deosebi când acestea iau forme mistice, era plin de rezervă pentru literatura germană și rusă. Pe Keyserling filosoful mistic dela Darmstadt, l-a făcut aproape exorc într'un foileton de acum doi ani, iar față de Tolstoi și Dostoievski și-a exprimat, nu demult, o seamă de rezerve. Cât de departe, era acest francez, din creștet până în tălpi, de europeanul Jaloux, atât de înțelegător pentru toate nuanțele literaturii universale...

Din acest motiv Paul Souday era în conflict cu spiritul european de după războiu.

Liberalismul lui îi da săgeți nenumărate împotriva dogmatismului catolic. Polemicile sale cu reprezentanții ideologiei catolice erau pline de savoare. În deosebi pe abatele Bremont finul teoretician al raporturilor dintre muzică și poezie, nu-l ierta eu nici un prilej. Era un ateu declarat. Dacă credea în ceva, aceasta era arta și îndeosebi ideile. Dar aceste credințe și le apăra cu o îndărătnicie într'adevăr impresionantă.

Cu tot liberalismul lui nu odată îți făcea impresia unui dogmatic încarnat în principiile lui. Cum bine a observat Paul Valéry, era în el o luptă între concepții și caracter. Caracterul lui „dintr'o bucată” îl împingea spre dogmatism, pe care ideile lui liberale îl detestau.

A fost o personalitate plină de originalitate, care cu greu va putea fi înlocuită. **Cronicar.**

SOCIETATEA DE MÂINE

REVISTĂ BILUNARĂ PENTRU PROBLEME SOCIALE ȘI ECONOMICE

Director: Ion Clopoșel

Redacția și Administrația:
CLUJ, { Calea Victoriei 51. Telefon: 308
Plaja Untrei No. 8.
CLUJ, 1 și 15 August 1929

Anul VI N-rîi 14—15.

Un exemplar: Lei 30

Ardealul și generația nouă

Am dori ca acest ultim articol asupra problemei Ardealului să fie mai mult decât un »răspuns« la anume învinuiri, să întrunească toate elementele caracteristice ale unei profesii de credință. Autorii acestor învinuiri, — am precizat în primele două articole care anume învinuiri — prevestesc, ca un fel de leac vrăjit pentru toate neajunsurile noastre prezente, o lume românească superioară atât ca inspirație ideologică originală cât și ca acțiune, o lume care va trebui să fie creată, cu necesitate, de către o nouă generație. Ghiciți care: generația acelorși mănuitori ai condeiului, cari s'au grupat în jurul *Gândirei*, având drept muză ocrотоitoare doctrina *misticej statului*, în ale cărei grații seducătoare ne-ar dori intrați și pe noi, regionaliști incorigibili. E generația tranșeelor, o generație descătușată deci de prejudecățile »bătrânilor« și-o generație care-o spune tot dânsa — nu s'a întrerupt, după merit, din belșugul praznicului Unirei. Iluminată prin revelațiile pe cari numai ororile războiului și le poate prilejui, muiată în adevărurile elementare ale românismului integral în momentele de sublim tragic sau de izbăvitoare biruință din sângeroasa epopee a Intregirei, această generație — și numai ea — este sortită să alcătuiască catechismul politic și cultural al zilei de mâine. Ea va da »supremul onor«, dacă nu chiar brutala lovitură de grație, regionalismului îngust, ea va formula epitaful simbolic al raționaliștilor europenizanți, cari stăvilesc deocamdată convertirea noastră la realitățile românești inalterabile,

autohtone.

Lăsând la o parte răsplata mai mică sau mai mare, care i-a revenit acestei generații în perioada de feroce căpătuială a ultimilor zece ani (ea a dat un secretar general, mai mulți deputați, directori de teatru, atașați de presă etc.), mărturisim că problema *generației tinere* ne preocupă de mult. Și asupra necesității unei astfel de generații, care să primenească în chip inedit conținutul raționalismului nostru activ, suntem de perfect acord cu dascălii binevoitori dela centru. Această problemă delicată a ajuns să preocupe de altfel, nu numai pe cugătorii sau publiciștii noștri mai scuturați, ci chiar și pe aceia dintre noi cari nu vor sau nu pot să-și mărturisească îngrijorările intime decât în ocazionale discuții particulare. Problema generației noi comportă însă o bogată gingășie, o serie întreagă de nuanțe specifice. Asupra multora din aceste nuanțe nu suntem de acord, nu putem fi de acord și vom arăta îndată de ce.

Mai întâiu de toate noi găsim că delimitarea în timp a acestei generații, susținută de adversarii ideologici ai Ardealului, nu este nici justă nici legitimă. Ne închinăm cu cele mai adânci sentimente de recunoștință în fața eroismului acestei generații a tranșeelor, dar nu putem uita că aceiași generație s'a format sufletește aproape exclusiv în funcție de realitățile vechiului regat și în acest fapt de o covârșitoare importanță residă cauza înțelegerii parțiale (am zice pe cale pur rațională) a împrejurărilor specifice din noile provincii alipite, o în-

țelegere insuficientă pe care am avut prilejul să o înregistrăm nu odată în cursul deceniului parcurs. Un individ sau o generație de indivizi trăește aproape întotdeauna din frământarea tinereții sale, poartă o viață întreagă pecetea preocupărilor din anii de adolescență.

O viziune instinctivă a problemei românismului integral (aceasta este necesară la închegarea unei generații noi) nu o poate avea decât o generație care s'a ridicat și individualizat în primul deceniu post-belic, în perioada de rodnică interpenetrație a tuturor valorilor românești, plecând dela cel mai elementar lucru: cunoașterea empiric-geografică a întreg patrimoniului teritorial al rasei. În acest prim deceniu de conviețuire s'au putut găsi, fără restricțiile din trecut, Basarabeni, Muntenii, Moldovenii, Bucovinenii și Ardelenii cot la cot pe aceleași bănci ale Universităților noastre, numai în acest deceniu s'a spart ghiața rezervelor reciproce. O generație nouă, în adevăr descătușată de prejudecăți, nu va fi alta decât cea preconizată de noi.

În al doilea rând: oricât de respectuoși am fi față de »firul de aur duhovnicesc«, care brăzdează ca un fulger trecutul nostru frământat, nu putem neglija un adevăr elementar: adevărata renaștere politică și culturală a neamului nostru nu a început decât atunci, când în urma unor ferice conjuncturi istorice, am început de-a ne mulțumi cu inerția spirituală a ortodoxismului de factură grecească, sinonim adesea cu o sindicalizare a trândăviei și am intrat conștient și voluntar în ritmul occidentalismului raționa-

list. Chiar printre reprezentanții acestei reveniri la matca orientală e cineva care a descoperit, sub acest »fir de aur duhovnicesc« un »monumental dobitoc« și desigur specimenul amintit, îmbrăcat în prețioase odăjdii, nu va fi izolat. Se poate deci ca o generație nouă să-și însușească, ca ideal de realizat, o doctrină care nici nu și-a dat osteneala măcar de a se defini? Ar fi absurd!

Dar ni se mai aruncă o mănășă în prorocirea noiei generații. Ni-se spune că această viitoare generație salvatoare nu va mai comite imprudența de-a identifica aspectele progresului nostru de mâine cu niște banale criterii de civilizație cum sunt: șoselele mai mult sau mai puțin cârpite, anarhia mai mult sau mai puțin pitorească a edilitarismului urban de dincolo de munți etc. E posibil ca generația *Gândirei*, care face și ea anual escapade occidentale, să nutrească astfel de speranțe? E posibil ca o distinsă categorie de scriitori să despartă atât de regretabil civilizația de cultură? Ar fi penibil pentru noi să constatăm și pe mai departe o asemenea lacună intelectuală. Bulgarii și chiar și Turcii, cari sunt mai aproape decât noi de »leagănul libertății de cugetare de cuprins răsăritean«, se feresc din răspuseri de-o astfel de eroare: își raționalizează rapid civilizația, împrumutând fără zăbavă experiența Apusului în toate domeniile vieții materiale.

Așadar: care va trebui să fie datoria generației noi? Incheagată din elemente furnizate de toate provinciile, îndreptându-și privirea lacomă spre Apusul care ne-a dat ideologia progresului modern, generația întrevăzută de noi va fi chemată să încetățenească și la noi, în mod definitiv noblețea democrației creatoare în materie politică, cultivându-o fără a o exagera și înglobând în mersul ei triumfător toate elementele viabile ale trecutului nostru. În materie culturală ea va fi chemată să ne coboare din cenușiul celor șapte trepte cerești ale ortodoxiei la cunoașterea obiectivă a tuturor realităților noastre naționale, sufletești sau materiale, trăgând toate concluziile practice dintr-o asemenea cunoaștere. În primul rând va căuta să elec-

trifice toate energiile pozitive ale imensului rezervoriu biologic al țărânilor noastre, printr'o largă democratizare a tuturor căilor de progres. Ardealul va contribui la

această operă gigantică fără a-și trâmbița monopolul înțelepciunii, dar fără a-și nega structura sa intimă, sufletească.

N. Dan.

HEINRICH HEINE

— D.n „Romanțe —

BIETUL PĂTRU

I.

*Hans și Greta se 'nvârtesc în joc
Și 'n chiote își strigă bucuria
Iar bietul Pătru stă deoparte, mut,
Cu fața albă, ca hârtia.*

*De nuntă, Hans și Greta s'au gătit
In haine nouă și strălucitoare
Iar Pătru stă și-și mușcă unghia
In strai de zile lucrătoare.*

*Și bietul Pătru, trist își zice 'n gând,
Văzând cum visu'ntreg i se destramă:
„De n'ași fi eu un om cuminte-acum,
Ar trebui să-mi fac o seamă.“*

II.

*In pieptu-mi, o durere port
Ce înima 'mi zdrobește;
Ori unde stau și unde merg,
Mereu mă prigonește.*

*M'alungă înspre draga mea
Dar Greta ce să-mi facă?
Când în ochii ei mă uit,
Un gând îmi zice: pleacă!*

*Mă urc pe munți, pe înălțimi,
Ca dorul să mi-l frâng,
Dar când sânt singur, colo sus,
Stau tăcut... și plâng.*

III.

*Trece bietul Pătru, trist,
Și slab de parc'ar sta să cadă;
La față palid, ca un mort,
Se-oprește lumea'n drum, să-l vadă.*

*In șoaptă, fetele 'și vorbesc:
„Parc'a ieșit bietul din groapă“
— Drăguțe fete, vă 'nșelați:
Abia acuma groapa 'și sapă,*

*Și-a pierdut drăguța, biet'
Și 'n groapă 'și cată mângăiere,
Acolo-ar vrea să stea tihnit
Pân' l'a doua înviere.*

Trad de

I. Constantinescu-Delabala.

Feminismul și emanciparea femeii

Teoriile lui Otto Weininger*)

Emanciparea femeii este un subiect la ordinea zilei, în special de când este vorba să se dea femeilor drepturi politice. Este bine să știm însă dela început, că această idee nu este nouă. Ea a mai fost discutată și altă dată. Atunci, ea și în prezent, ea își va avea prietenii și dușmanii ei. Totuși este o mare deosebire, din acest punct de vedere, între felul cum se privea această chestiune în trecut și cum se privește în prezent. Până când în secolul trecut și înainte de război chestiunea era limitată la o discuție platoniană între prietenii și adversarii emancipării femeii, ea astăzi intră în domeniul dreptului și se poate spune, că în multe țări această chestiune nu se mai pune; ea a intrat acolo demult în patrimoniul național. În țările apusului, femeile se due și votează astăzi cot la cot cu bărbații, sunt eligibile și libere să exerseze orice profesiune. Noi, desigur, că în fața unei asemenea stări de lucruri nu avem altă atitudine, decât să imităm apusul; altmănteri facem impresie proastă. Dar mai este un puternic motiv pentru care trebuie să facem așa! Marii prieteni ai emancipării femeii strigă în gura-mare taberei adversare, cam următoarele: „Voi adversarii ai femeilor n'aveți dreptul să considerați, ca un principiu stabilit, că experiența s'a pronunțat în favoarea sistemului, existent (asupritor). Experiența nu s'a putut pronunța între 2 sisteme, câtă vreme numai unul dintre ele (cel asupritor), a fost pus în practică. Și mai e încă ceva; eliminând femeia în mod sistematic din viața publică și îngrădind-o în ingusta colivie a familiei, omenirea încearcă o imensă pierdere. Se pierde jumătate

Idei dintr'o conferință.

*) *Nota Redacției:* Revista noastră a fost, dela întemeierea ei, pentru acordarea de drepturi politice femeilor. Cititorii au putut găsi în paginile ei multe glasuri calde și documentate cari cereau realizarea acestui ideal al veacului nostru. De astă dată dăm rând unui adversar, cel mai încăpăținat și mai fascinator prin argumentația lui. Il lăsam să vorbească pentru a ne conforma și de astădată, metodei preconizată în discuția problemelor: *audiatur et altera pars.*

din forțele ei fără de nici un folos.” Așa vorbea, odinioară economistul englez I. St. Mill.

Iată deci pentru ce este necesar să se dea drepturi femeilor într'o vreme, când bărbații în marea lor majoritate nu au ajuns încă la faza de maturitate civică. Rezultatele se vor vedea; vom vedea dacă omenirea are ceva de câștigat, sau de pierdut pe urma emancipării femeii și din punerea ei pe picior de egalitate cu bărbatul. Se va vedea atunci dacă este bine sau nu, ca în probleme de sociologie, să facem pronosticuri pe baza unor simple relații numerice, așa cum face economistul de care vă aminteam.

Deocamdată, ca să fiu consecvent, vreau să vă întrețin cu altceva. Mă gândeam, când anunțasem această conferință, că astăzi, când emanciparea femeii este un lucru pe $\frac{3}{4}$ câștigat, nu este poate lipsit de interes, să cunoaștem în această privință teoriile unui antifeminist autorizat, a celui mai înverșunat inamic al femeilor și al feminismului. Este vorba de Otto Weininger. Cine este acest Otto Weininger?

Asupra lui nu aș putea să vă spun multe lucruri. Apariția și existența acestui geniu al antifeminismului este foarte enigmatică, încât lucrări biografice asupra lui sunt foarte puține; aproape nu există. Cu atât mai numeroase însă sunt lucrările asupra operei lăsate de el, operă care este concentrată - întreagă - în cartea lui intitulată „Geschlecht und Charakter” sau pe românește „Sex și caracter”. Această carte tradusă în toate limbile culte, (în românește durere nu s'a găsit nimenea s'o traducă) a stârnit multă gălăgie la apariția ei și de atunci ea s'a comentat de sute de autori. La noi, pentru cei cari s'ar interesa mai de aproape de Weininger, se găsesc câteva aprecieri interesante asupra operei lui la L. Blaga, în broșura intitulată „Fenomenul originar”.

Înainte însă de a vedea ce spune Weininger în această carte, este bine să facem o mică excursie în domeniul biologiei generale pentru a ne familiariza cu unele noțiuni, de cari ne

vom isbi adesea în opera lui Weininger.

Știm cu toții, că la animalele superioare, prin urmare și la om, înmulțirea sau sporirea este sexuală. Aceasta înseamnă, că la orice zămislire a unei noi ființe, trebuie să colaboreze 2 elemente: elementul sexual femel sau ovulul și elementul sexual mascul, sau spermatozoidul. Lucrul acesta trebuie accentuat pentru motivul, că nu la toate animalele, sau ființele viețuitoare, înmulțirea se face după această schemă. Sunt animale inferioare și plante, cari au o înmulțire asexuată; iar altele, cari prezintă fenomenul interesant și curios al *Parthenogenezei*; oul este adică capabil să dea naștere unei ființe noi, fără concursul elementului mascul, al spermatozoidului. Ei bine, cele două elemente procreatoare sunt repartizate pe indivizi diferiți; fabricarea ovului se întâmplă în ovaarele femeii, iar aceea a spermatozoidului în testiculele bărbatului; ambele elemente sunt deci fabricate în uzine speciale. Acesta este sensul biologic al cuvântului sex. Când spunem deci cuvântul bărbat, sau femeie, ne gândim în primul rând la organele lor sexuale, acestea sunt ceace-î caracterizează înainte de toate și în acest sens vorbim la bărbat și femeie de caractere sexuale primare. Caracterele acestea sexuale primare cari se confundă cu organele sexuale, nu apar însă singure. Ele suntacompaniate de altele cari se numesc caractere *sexuale secundare* și cari împreună cu cele primare imprimă fiecărui sex fizionomia lui proprie. Iată câteva caractere sexuale secundare: vocea mai groasă la bărbat și mai subțire la femeie, barba și mustățile la bărbat, forța musculară la bărbat, față de delicatetea femeii, pintenii la cocoși, etc., etc. Sexele se atrag în virtutea acestor caractere sexuale primare și secundare.

Și acum să trecem la Weininger.

Fiecare dintre cele două tipuri sexuale, bărbat și femeie, sunt determinate printr'o sumă de caractere variabile și anume în limite mari dela sex, la sex și în limite mai restrânse în interiorul aceluiaș sex. Să facem apel la experiența de toate zilele! Vom fi cu toții de acord, că putem vorbi de caractere pur femeiești și de caractere pur bărbătești și această nu numai în sensul pur biologic de adineaori, ci într'un sens cu mult mai larg. Cine nu știe, că femeia se deosebește de bărbat nu numai la sex

și la exterior, dar chiar la suflet. Femeia are forme mai rotunde, pielea mai albă, ochii și părul dupăcum spune Fouillée mai deschiși, decât bărbatul, iar sufletul mai sentimental, mai visător. Sunt atâtea și atâtea calități pe cari le atribuim exclusiv femeii și invers sunt altele, eu cari încoronăm exclusiv pe bărbați. Să ne adresăm acum pentru moment imaginației și să ne închipuim, că un bărbat oarecare, ar putea să încorporeze într'ânsul toate caracterele bărbătești și exclusiv pe acestea; vom avea în aceea persoană pe bărbatul ideal B. În acelaș sens putem vorbi de femeia ideală F. Aceste tipuri sunt însă niște tipuri platonice, ideale, cari nu există nicăria în natură, căci în fiecare din noi găsim un amestec de caractere bărbătești și femeiești și dupăcum în acest amestec predomină unele, sau altele, vom avea în noi pe bărbat sau pe femeie. Trebuie deci să reținem acest caracter de abstracție, pe care-l dă Weininger noțiunii de bărbat și de femeie și să ne amintim mereu, că el vorbește de aceste tipuri ca de niște idei platonice, inexistente în lumea din afară.

După această concepție, nu vom vorbi despre brbat și femeie, ci despre indivizi, cari întrunesc b. caractere bărbătești și f. caractere femeiești, b. și f. fiind niște variabile în funcțiune de sex, de timp și în special de individ. Algebricește am putea reprezenta un individ de sex bărbătesc — aceasta în înțelesul obișnuit al cuvântului — prin simbolul $B \left\{ \begin{matrix} b \\ f \end{matrix} \right.$ iar unul de sex femeiesc prin:

$$F \left\{ \begin{matrix} b \\ f \end{matrix} \right.$$

Prima și fundamentala lege pe care se bazează toată construcția lui O. Weininger este legea atracțiunilor sexuale, care se poate enunța astfel:

În orice împreunare sexuală tendința este să se realizeze și să se întâlnească întotdeauna un bărbat complet cu o femeie completă, adică acel B. și F. ideal despne cari am amintit mai adineaori, deși ansamblul caracterelor pur bărbătești și pur femeiești este repartizat în proporții diferite pe cei 2 indivizi, cari se împreună.

Cu alte cuvinte, dacă b B și f B reprezintă totalitatea caracterelor bărbătești și femeiești, pe cari le înglobează în sine un individ B de sex bărbătesc, iar b F și f. F. totalitatea caracterelor masculine și femele pe cari le insinuează individul F. de sex femeiesc, atunci în cazul unei afini-

tăți sexuale maxime, trebuie ca:

$$bB + bF = (\text{bărbatul ideal}), \text{ iar}$$

$$fB + fF = (\text{femeia ideală}).$$

De ex. dacă un bărbat este reprezentat prin proporția de $\frac{3}{4}$ b caractere bărbătești și $\frac{1}{4}$ f caractere femeiești, atunci cel mai perfect complement sexual pentru el va fi o femeie, care va întruni $\frac{3}{4}$ f. caractere femeiești și $\frac{1}{4}$ b. caractere bărbătești, pentrucă:

$$\frac{3}{4} bB + \frac{1}{4} bF = 1 = B$$

$$\frac{3}{4} fB + \frac{1}{4} fF = 1 = F$$

Exprimând într'un limbaj mai vag și mai poular această idee, am putea spune, că în orice împreunare dintre bărbat și femeie, tendința este, că bărbatul cu o doză mare de bărbăție într'ânsul să se împreune întotdeauna cu o femeie, cu o mare doză de femininitate într'ânsa și invers un B cu masculinitate puțină, va tinde să se împreune întotdeauna cu o femeie, care are multă masculinitate într'ânsa. Lucrul acesta se verifică dealtecum în viața de toate zilele; copii se îndrăgostesc de fete mari, mai în vârstă decât dânsii și invers bătrânii aleargă după minore; acelaș lucru se poate spune despre femei. Femeile în vârstă își țin amanți tineri iar cele tinere aleargă după bărbați de obicei mai vârstnici, decât dânselle. Craidonii și filfizonii selivisiți ai marilor orașe au o mare doză de femininitate într'ânșii, ei seamănă la exterior, ca și la suflet femeilor mai mult, decât bărbaților, de aceea în raporturile lor amoroase, se atașează de femei cu o mare doză de masculinitate în sufletul lor ș. a. m. d.

Trecând la discuțiunea afinității sexuale W. spune, că prin afinitate sexuală trebuie să se înțeleagă intensitatea cu care se atrag 2 ființe de sex contrar. Această afinitate este dată de formula:

$$I = \frac{K}{\alpha \beta} f(t).$$

Concluziile practice, cari se degajă din discuția acestor teorii sunt foarte variate. Să reținem în special însă pe una, aceea anume: *că mai bine vor prospera acei germei ai căror părinți au avut o afinitate sexuală maximă și desigur, că majoritatea căsătoriilor infructuoase o formează acelea, în cari dragostea a fost absentă, cedând locul interesului...*

Cu ajutorul acestor teorii W. explică și unele aberații sexuale, ca homosexualismul și amorul lesbian. Aceste anomalii, nu sunt altceva, decât cazuri speciale ale legii de care ne-am ocupat mai sus. *Homosexualii*, ca și *tribadele* sunt indivizi la cari

caracterele bărbătești și femeiești sunt reprezentate în proporții egale, sau aproape egale. Notând de ex. cu 100 ansamblul acestor caractere, vom găsi deci la un homosexual sau la o tribadă 50% caractere bărbătești și 50% caractere femeiești, sau chiar ceva peste sau sub aceste limite.

Vedeți deci cât de sugestive sunt toate aceste teorii! Stăpâni pe aceste legi naturale, nu ne-ar lipsi altceva, decât să știm anume precis, cari sunt acele caractere, cari aparțin sexului bărbătesc prin origină și cari sunt acele curat femeiești. În partea I a lucrării sale W. arată importanța morfologiei pentru ghicirea acestor caractere și insistă asupra paralelismului morfologico-caracterologie, el fiind unicul, care ne-ar putea duce la crearea și perfecționarea fiziognomie.

W. trece apoi și discută la lumina acestor legi mișcările femeniste. În această privință W. este foarte categoric; *unicul și cel mai mare inamic al emancipării femeii este femeia*. Bărbatul este numai acela, care caută să se emancipeze în femeie; cu alte cuvinte partea bărbătescă a sufletului femeiesc este aceea, care aștează după libertate și emancipare. Femeia prin firea ei, este pasivă și se complăce de minune în acest rol; pasivitatea, inactivitatea, haosul, nedeterminarea este elementul ei firesc; aici femeia este la ea acasă, am putea spune, ca pește în apă. Femeile emancipate se asemănă la fizic, ca și la suflet cu bărbații; pentrucă este o mare doză de masculinitate întrânsele. Femeile, cari strigă la întruniri feministe și rostesc discursuri contra aspirării femeii, sunt urâte.

Dr. prof. univ. Bărbat amintea într'o conferință despre o Americană, care cocoțată p-un butoi vorbea despre drepturile femeii și adăoga, că era urâtă. Acest lucru se poate spune însă despre toate feministele înversunate, pe cari le întâlnim la asemenea întruniri. Ele nu au aproape nimic femeiesc într'ânsele și pot să adaog, că eu am văzut la o asemenea femeie mustăți și am constatat mai pe urmă, că ea se bărbiera regulat acasă; or, barba și mustățile nu mai sunt caractere femeiești, ci dupăcum văzurăm mai înainte, caractere sexuale secundare bărbătești.

Mai notați Vă rog, că apariția modei de astăzi a părului scurt stă într'o strânsă corelație cu mișcările de emancipare ale femeii. Priviți, cu atențiune, femeile pe stradă și veți

constata adeseori, că acele, cari își taie părul scurt au la figură trăsături bărbătești și invers.

Femeile într'adevăr emancipate, acelea cari au produs opere de valoare pe terenul artelor și al științelor, aveau multe caractere bărbătești atât la fizic, cât și la suflet. *George Sand* a iubit pe *Musset* și pe *Puccini*, artiștii cei mai femei; *George Eliot* avea o frunte largă și o figură de bărbat; matematiciana *Sonia Kovalevska* avea păr scurt, iar *Mme de Stael*, avea legături de dragoste cu *W. Schlegel*, care era homosexual. Geniul este de proveniență bărbătească și ea atare nu se poate manifesta la femei, decât în măsura în care găsim în ele pe bărbat. Nu este o simplă întâmplare, că femeile de geniu poartă pseudonime bărbătești; asemenea femei se simt îndeobște bărbați; atitudinea și aspectul lor bărbătesc corespunde unei necesități interne, împrejurări, că în vinele lor se găsește o mare doză de masculinitate.

Trecând mai departe la soluționarea problemei de a ști, cari sunt caracterele cari se pot atribui lui B. și F., W. pune la contribuție toată gândirea omenească; istorie, filozofie, logică, metafizică, biologie ș. a. m. d. Iată bărbatul și femeia, după ce autorul i-a trecut prin purgatorul acestei imens de speculațiuni istorico-filozofico-metafizico-biologice.

F. nu este altceva, decât sexualitate; B. este sexualitate + încă ceva. F. se epuizează complet în cele 2 procese fiziologice, acela al fecundării și al perpetuării speței; B. dintr'această mai cunoaște și alte lucruri: artă, știință, afaceri, politică, război, etc. B. în epoca copilăriei nu simte nevoia maturității sexuale, F. așteaptă totul de această maturitate, încă de când e fată mică. În viața lui B. primul coitus nu joacă nici pe departe importanță, pe care o are aceasta la femeie. La bărbat plăcerea sexuală se tradează printr'un „*pauzierendes Lucken*”, la femeie este o gâdilătură fără sfârșit. Femeia este sexuală în permanență, bărbatul numai intermitent; exprimându-ne sub o formă mai grosolană, am putea spune, că bărbatul posedă penisul, vagina dintr'această stăpânește pe femeie. F. nu poate fi altceva, decât sexualitate, pentru motivul, că ea este însăși sexualitatea; ei însă îi lipsește dubla conștiință necesară pt. a-și observa sexualitatea în genere necesară oricărei observațiuni. În sufletul femeii nu este nimic diferențiat, stăpânește un haos absolut; sufletul băr-

batului dintr'această este diferențiat; acolo, unde F. nu gândește, decât în *henide*, el gândește în noțiuni clare. La F. gândirea se confundă cu simțirea; „*Denken*” s. „*Fühlen*” pentru ea e tot una, de aceea și este F. într'un anumit înțeles mai sentimentală, decât B.

Există o corelație, o corespondență între suflet și corp. Diferențierii sufletului a lui B. îi corespund forme trupești mai reliefate, mai distincte, mai unghiuloase; haosului și nedeterminării din sufletul F. îi corespund dintr'această forme trupești rotunde, neprecise. Gândirea clară, caracter specific bărbătesc, se poate considera ca un caracter sexual terțiar la B. B. trăește conștient, F. inconștient. F. își primește conștiința dela B.; funcțiunea de a face din inconștient — conștientul este încă funcțiunea sexuală alui B. ideal.

Genialitatea este forma cea mai superioară a caracterelor bărbătești de cea mai pură esență. Geniul rezumă într'ansul o mulțime de existențe, în el sunt date toate posibilitățile; de aci caracterul lui de universalitate. Genii de specialitate nu pot să existe, matematiciani s. fizicieni de geniu d. ex. Căci una e talentul și alta geniul. Om de geniu este acela, care știe multe prin și dela sine, fără să le fi învățat dela cineva, căci aceea cunoștință multilaterală corespunde acelor diferite și multiple existențe, pe cari le rezumă geniul în sine. De aceea omul de geniu are o mai largă înțelegere pentru oameni și pentru lucruri decât cel mediocru. Omul de geniu înțelege mai ușor pe cineva pentru motivul, că el are într'ansul nu numai pe acel cineva, ci și pe antagonistul său. Ori acest duo este o condiție fundamentală de a înțelege oamenii și lucrurile, el este cauza conștiinței clare. În forma lui cea mai pur și mai potențată acest duo al conștiinței nu-l găsim, decât la bărbatul genial și este foarte departe de acel „*Henidenstadium*” a cărui expresie autorizată este F. F. este din această cauză lipsită de geniu; femeia și geniul sunt noțiuni incompatibile, noțiuni, cari se contrazic.

Intre bărbați nu poate să existe o diferență principală în această privință, căci această diferență nu se manifestă ca conținut, ci numai ca intensitate. Există numai diferențe cantitative și nicidecum calitative între bărbați; deosebiri calitative nu există decât între F. și B.

Cu cât un complex sufletesc este

mai plastic, mai bine diferențiat în conștiința n cu atât se poate reproduce și materializa mai ușor în acte, în opere de artă. În F. însă nu există această plasticitate, pentru că nu există diferențiere; de aci vine nulitatea femeii în arte de imaginație pură, cum este muzica s. arhitectura și palidul ei succes în arte compatibile cu forme șterse, cum este poezia și pictura și mai lipsite de fantezie.

Femeia nu are memorie; ea nu posedă, decât memorie sexuală. Își amintește foarte bine de noaptea nunții, de primele sărutări și străngeri de mână, de primii ea și de ultimii boboci s. complimente, cu cari le-a împodobit vre-un B. Memoria într'un sens mai larg de actualitate și de continuitate a tuturor stărilor de conștiință, aceea, care este infinită în timp și prin urmare deasupra lui, este un caracter esențialmente bărbătesc. Ceeace însă cineva își amintește mai adesea, ne dă cel mai sigur criteriu de a-i ghici caracterul.

F. în fine nu are logică, dar nici logică falsă; ea nu cunoaște adevărul, dar nici minciuna; nu este morală, ci amorală, adică un corp ajuns în stare de indiferență morală. W. spune textual: „*Ich behapte nicht, dass die F. böse, antimoralisch ist; ich behapte dass sie vielmehr böse gar nie sein kann; sie ist nur amoralisch, gemein.*”

Abordând chestiunea eului și legând-o de noțiunea genialității, W. găsește că F. nu are un „eu”. Până când în B. întâlnim o mulțime de posibilități latente, F. nu are nimic din toate acestea. Gândirea B. este clară, a femeii dintr'această este un fel de lunecare la suprafață, este un fel de „*Tasten*” (*bâjbăială*) și nici decum o înțelegere clară a lucrurilor, un soi de „*Schmecken*” de aceea gustul într'o accepție mai îngustă rămâne unicul caracter pozitiv, care s'a observat vre-odată la femeie. Ca dovadă, că F. este lipsită de judecată, se poate aminti faptul, că judecata la B. o impresionează; lucrează prin urmare asupra ei ca un caracter sexual bărbătesc.

Femeia nu cunoaște singurătatea — ea cunoaște adeseori izolarea, părăsirea, — dar nu singurătatea dovedă, că ea nu este o monadă, căci monadele au limite, sunt mărginite; ea trăește într'un soi de contopire cu toată lumea; ea este infinită, nu însă în sensul în care vorbim așa despre geniu, ci mai mult în sens algebric, în sens de nedeterminare,

W. nu are personalitate — ea poate să fie o persoană — în realitate W. înclină să o clasifice printre lucruri — dar nu o personalitate. Valoarea F. nu este intrinsecă, ei îi vine din afară, de aceea sunt femeile sensibile la complimente. Pe cât de ușor i-le dăruiește B., pe atât de greu cântăresc ele pentru F. F. este invidioasă, deci vulgară; or, invidia este o însușire antisocială; în realitate F. este antisocială, ea nu are înțelegere pentru stat, politică și asociațiile femeiești, în cari nu se găsesse bărbați se destramă repede.

W. neagă în fine F. psihicul, sufletul și deoarece F. nu are vre-un caracter pozitiv, nici eu, nici voință, nici judecată, ea nu este în măsură să judece pe B.

În F. nu există deci posibilități superioare, posibilități omeneste; singurele posibilități în F. cari corespund ființei ei sunt: *maternitatea și prostituția*. Ambele nu sunt, decât derivate ale sexualității, unica diferență este, că până când una privește perpetuarea speciei, aceasta nu interesează deloc pe cealaltă. Pentru mamă, care are în mână destinele genului uman, lucrul principal este copilul; de aceea B. îi este indiferent, primește pe acela, care vine întâi; *hetera* dincontră simte nevoia bărbatului, pe copil nu-l iubește, are oroare de el. În iubirea maternă nu joacă însă nici un rol individualitatea s. mai bine zise personalitatea copilului s. a B., ci numai faptul în sine; aceasta este partea imorală a maternității.

Deosebirea dintre mamă și heteră mai consistă și în felul cum se comportă fiecare față de bărbat și față de coitus. Pentru mamă actul în sine este numai un mijloc, pentru heteră un scop. Hetera are un caracter mai universal, decât mama; ea este echivalentul sensual al geniului la B.; de aceea oamenii de geniu nu au avut soții, ci metrese.

F. nu este capabilă de amor, ea poate fi cel mult îndrăgostită, dar nu poate iubi. B. numai cunoaște iubirea platonice și cultul „*madonei*” F. are cultul „*phallicului*”. Credința în virtuozitatea femeii, în madonă însă, nu este altceva, decât *introjecțiunea* sufletului bărbătesc la F., iar frumusețea femeii expresia materială a acestei introjecțiuni.

Și W. continuă acest cântec pe 1000 de pagini mari tipărite, îngrămădind la fapte și argumente într'un scop unic: *acela de a dovedi, că F. în esență nu este nimic.*

Dar atunci, care este rostul F. în univers? Ei bine, W. f. consecvent spune, că F. reprezintă în univers materia, ș haosul, iar B. forma, ideea. Raportul dintre B. și F. este raportul dintre subiect și obiect. F. este pasivă, or, pasivitatea este un caracter al lucrurilor. F. fiind materie pură, obiect, este mai departe de B., decât de animal, sau chiar de plantă. Așa se și explică pentruce *sodomismul* este atât de răspândit la femei și predilecția femeii pentru câini și alte animale. F. este tocmai atipodul B.-lui și nu și găsește alt rost în univers, decât ca complement al acestuia; aceasta din cauză, că spiritul simte nevoia de a lucra în permanență asupra materiei și de a-i da forme. F. nu este decât un păcat al B.-ului; ea există ca atare prin faptul, că B. a admis ideea sexualității, unica teză pe care o materializează și o reprezintă F. și de care ea nu-și dă seama tocmai pentru motivul, că fiind unică nu are o antiteză, din care să rezulte sinteza în sens hegelian.

Acestea sunt redate într'un scurt rezumat, ideile și teoriile lui O. W. D-tră, Doamnelor și în special feministelor desigur, că nu veți avea, după cele ce auzirăți, aprecieri și cuvinte măgulitoare pentru W. și pentru opera lui. Vă veți întreba, poate cu drept cuvânt, ce fel de om a fost acela, care a putut să spună asemenea lucruri despre D-tră, despre mamele, surorile și soțiile noastre și înainte de toate despre mama lui? Ei bine W. vă va răspunde f. senin, că nu este vorba aci de persoane, el ne-a pregătit doar dela început spunându-ne, că vorbește de tipuri abstracte, de niște tipuri, cari nu există. De aceea ne vine f. greu să polemizăm cu dânsul, cu un șmecher, care se înarmează atât de bine contra oricărui atac. Totuși intenția este vădită; W. a urât femeile și le-a coborât acolo, unde născocirea și răutatea bărbaților nu s'ar fi gândit să le coboare niciodată. Mărturisesc, că atunci când am citit pentru întâia dată această carte, am rămas oarecum uluit, buimăcit și pot să adaog, că ea me-a răsturnat multe iluzii cu picioarele în sus. D-tră veți înțelege ușor această penibilă impresie, dacă vă gândiți, că toată opera lui W. este o operă de distrugere. Ea răstoarnă idoli, distruge un cult în sufletul B. fără a-l înlocui prin altceva. Cartea lui W. lasă deci în urma ei un vid, o dără de întunec, care ne derutează și ne face să ne cutre-

murăm. Din fericire însă pentru noi bărbații și mai ales pentru aceia, cari văd în femei întotdeauna ingeri, W. ne lasă și o licărire de speranță. Este ideea de polaritate, pe care o admite atunci, când spune, că femeia este antipodul bărbatului și nu are alt rost, decât ca complement al acestuia, sau când vorbește despre raportul dintre B. și F. și-l identifică cu raportul dintre subiect și obiect. A admite această idee înseamnă însă a atribui totuși un rol important femeii. W. nu a putut scăpa de această contradicție nici chiar recurgând la abstracțiile și la vedeniile despre cari am vorbit. Pe această idee un talent de vigoarea lui W. ar fi putut construi un nou cult pentru femeie. Nu a făcut-o și nu au făcut-o nici admiratorii femeilor. Ei bine, dacă aveți puținică răbdare, subsemnatul vrea să Vă ofere, D-nelor, o mică satisfacție în această privință și să Vă reabiliteze nițel aruncând pe soclul nevătămat de W. câteva seminte de idei, în speranța că din ele va încolți în inima B. un nou cult pentru D-tră, mai adecvat timpurilor și necesităților noastre naționale.

Înainte de toate însă Vă rog să iscăliți alătura de mine din tot ce a spus W. un singur lucru: anume, ideea, că femeia nu poate să aibă alt rost în univers, decât să completeze pe B. Acesta este un ideal frumos, demn de urmărit și nu are în el nimic înjositor, căci la urma urmelor, nici noi nu facem altceva, decât să Vă completăm pe D-tră. Ce înseamnă însă această recunoaștere? Înseamnă pur și simplu, că D-tră nu trebuie să porniți pe acelaș drum cu noi. Drumurile noastre nu se suprapun, ci merg alătura. D-tră nu trebuie să nizuiți să ne urmați în parlament, sau în afaceri. Lăsați-ne pe noi să ne înjurăm și să ne ciomăgim în parlament, sau la alegeri, căci doar pentru asta avem capete mai tari și spinări mai rezistente. Iar dacă sensibilitatea și delicateta D-tră feminină nu poate suporta grosolană și brutalitatea unor asemenea spectacole, atunci faceți și D-tră ceva pentru noi, completându-ne și șlefuindu-ne nițel.

Aristot spunea, că soartea omenirii este în mâinile D-tră. Nu s'a spus niciodată vre-un adevăr mai mare! Da, D-tră puteți face din noi îngeri sau demoni, nemernici și stricați sau oameni superiori. Maternitatea, în înțelesul cel mai înalt și mai larg, trebuie să fie idealul D-tră, drumul pe care să ne însoțiți. Civilizația

noastră este brutală; ei bine, faceți ca să simțim această brutalitate mai puțin! Și aceasta nu atât lăsându-Vă și afixându-Vă în opere de caritate și de asistență socială, cât mai ales eiseland sufletul copiilor D-tră, încă de pe când se găsește în pântec. Pentru aceasta însă trebuie să Vă întoarceți îndărăt în casă! Nu tunând și fulgerând la întruniri contra bărbaților și a guvernelor, plodând la tribunale, sau măzgălind la hârtii prin birouri mesănătoase ne veți putea completa pe noi și Vă veți putea achita în chip onorabil de înalta misiune de educatoarele ale geniului omenesc, pe care V-a încredințat-o natura! Nu, dacă așa Vă înțelegeți rostul noi B. nu vom avea tovarășe, iar neamul omenesc va degenera.

Sénancour spunea, că alegerea unei cariere nu înseamnă nici mai mult, nici mai puțin, decât renunțarea definitivă la tot ce este omenesc și libertate în noi, închiderea voluntară într'un grajd, al cărui aspect nu variază, decât după felul dobito-cului. Or, această situație este de fapt o mărginire, un caraghioslăc. Faptului că femeile sunt libere de această mărginire, adică nu sunt nevoite să-și croiască cariere, datorează ele toată frumuseța și toată poezia sexului lor. Credeți-mă este mult adevăr și mai ales multă inimă în aceste cuvinte! Căci cu toate concursurile de frumusețe, cari se aranjează pretutindeni, marii esteți ai zilelor noastre se plâng, că frumusețea femeiască, este în declin. Acest lucru nu ne miră, când ne gândim, că femeia modernă a substituit bărbatul în multe atribuțiuni, masculinizându-se, dar trebuie să ne pună pe gânduri. Femeia-avocat, f. medic, f. funcționară din zilele noastre sunt monstruozi-tăți de cari trebuie să ne ferim. Ele nu mai au nimic femeiesc într'ânsele, sunt un soi de produse hibride ale timpurilor moderne și ale mizeriei de care este copleșită societatea noastră contemporană. Cu asemenea femei nu vom putea cuceri împărăția pământului, cu atât mai puțin pe aceea a cerurilor!

A, mă acuzați poate de reacționarism? Atac o idee scumpă D-tră, idea de libertate. Dar ce vă aduce D-tră această libertate, care Vă încovoieie șira spinării deasupra unei mese de disertație, de operație sau de scris, transfigurându-Vă și îmbătrânindu-Vă înainte de vreme? Ce vă aduce D-tră această libertate care Vă sapă cute în față și Vă împodobeste

cu buchete albe pela urechi? Odin-oară bunicile D-tră stăteau în casă și în atmosfera sfântă și patriarhală a familiei ele nici nu visau măcar, că strănepoatele lor din veacul al 20-lea s'ar putea simți bine și în afară de casă, iar bărbații lor le iubeau, le adorau și se sacrificau bu-curos pentru ele. Trădarea se răscumpăra atunci cu viața. Noi, astăzi suntem blazați; noi nu ne mai sacrificăm atât de ușor pentru D-tră. Credeți oare că este vina noastră? Nu ne sacrificăm, pentrucă nu avem pentru cine, iar în relațiile noastre sentimentale nu sfârșim cu cuțitul și cu revolverul, ci cu scârbă și desgust reciproc. Judecați și D-tră, dacă asemenea fapte pot să ne dea iluzia unui progres al acestui sentiment frumos și omenesc, care este dragos-țea și cultul pentru femeie!

Indărăt prin urmare în casă! Dacă civilizația brutală pe care au creiat-o bărbații V-a dat afară din casă pe ușe, n-aveți decât să Vă întoarceți prin ferestre! Acolo, în intimitatea și în atmosfera sacră a familiei veți

căuta să imprimați, prin activitatea D-tră de educatoare și de gospodine, un suflet, un înțeles acestei civilizații păcătoase, brutale, care vrea să Vă piarză și să Vă înghită în măruntaiele ei! Câștigul pentru omenire va fi imens. Vom avea suflete mai alese, mai educate și mai bine orientate în haosul acesta social; forțele D-voastră canalizându-se în familie, nu vor fi pierdute pentru omenire, nu, ele se vor resfrânge insutite și inmiite în viața publică, care se resimte astăzi atât de mult de absența figurilor alese, reprezentative și de faptul, că v-ați vândut sufletul, în schimbul unor ambițiuni vane înstreinându-l complet de casă!

Aceste sunt, D-nelor, ideile și sentimentele, cari ar trebui să animeze întrunirile D-tră femeiești, căci numai așa vom putea ajunge la o rasă de oameni mai bună, mai superioară, la supraomul pe care Nietzsche, civilizația pumnului și a mașinei nu ni-l vor putea oferi niciodată!

I Saffa

LACUL

*In liniștea lacului, lumea de trestii,
Spre ceruri înmăltă subțiri siluete.
In taina tăcută a lumii acestii,
Vântul îngână doar șapte discrete.*

*Iși leagănă soarele raza de aur
Pe-oglanda ce tremură 'n sute de unde
Și 'ncet strecoar' al luminii tesaur
Sub apa ce-atâtea mistere ascunde.*

*Iar seara, când luna 'și aprinde văpaia,
Pe unda 'ncă plină de razele calde
Inima apei-și-oprește bătaia,
Când zânele lacului vin să se scalde.*

I. Constantinescu-Delabaia.

O problemă de vitalitate socială

„Pericolul galben”, elocuțiune devenită celebră prin banalitatea sa, este fără îndoială o problemă socială foarte importantă și nu prin furtuna mascată de aceste două cuvinte, ci prin felul cum ea tinde să se desfășoare. Fiindcă, dacă utopia teoriei lui Malthus a fost primită la început cu altruism credul, pe urmă luată ca punct umoristic al economiei politice în China și Japonia ea se înfăptuește exagerând criteriile înfiripate în creerul pastorului englez. Nu a fost necesar timp, aproape indefinit, pentru a asista la această curioasă manifestare socială și mai puțin mijloacele preventive inseparabile identificării acestei idei căci ceace s'a scontat în viitorul nedeterminat este apanagiul secolului contemporan și protionic presumpției, că cine dorește scopul trebuie să cunoască mijloacele, fenomenele cărora le-am putea spune naturale, au incurajat cu exuberanță atrofierea dezastrului final, care nu ar fi fost altul decât acel maniac „pericol galben”. Un fapt rămâne însă memorabil și înfăptuit: Malthus a raportat după trecere de veacuri un abominabil succes inedit.

Lipsită de asemănare este energia prolifică a poporului chinez și japonez. Din lutul vâscos, galben și arid al platoului Iran și pe insula stâncoasă, vechi și nedespărțit centru al perturbățiilor sismice două seminții, una viețuind în panierul zidurilor înălțate de chi-nezi și cealaltă împrejmuțită de oceanul al cărui nume și însușiri nu le are nava insulară îmbarcată de Japonezi s'au „înmulțit născându-se” popoarele, cari au luminat noaptea civilizației orientului depărtat, neamurile războinice cari au deschis istoria Asiei răsăritene și familiile a căror obligamente au invadat bătrâna Europă de baladele unor griji, cari înfăptuite demonstau futuristul apus al rassei albe.

Cei șaptesprezece ani ai Chinei libere au fost focare de revoluție și războaie civile. Cu periodicitate astronomică s'au încălecat epocile triste din istoria Chinei libere, intrigile de partid, antagonismul extrem între creștinism și budhism, densitatea populației,

somajul, foamea, toți aceste factori colaborând intens au construit din pământul Chinei un neîntrerupt ecran al vărsărilor de sânge. Și este fără îndoială pentru fiecare cetățean al Asiei de răsărit o deviză, intuiția fiecărei capacități politice e născută din ideea împiedecării imbricării tuturor cerțelor și frecărilor interne printr'o conduită către prosperitate. Intotdeauna atât pentru opinia internă cât și pentru cea internațională, avalanșele războaielor civile au demonstrat neîndoios precara situație a climei și acei cari ca și noi am cunoscut balastul jugului strein s'au bucurat dorind permanențizarea și solidificarea independenței și progresului poporului chinez, întrezăream panta periculoasă pe care alunecă viața de stat. Realitatea este însă cu totul alta...

Binomul inseparabil, acea putere misterioasă care își exercită funcțiunile în contra Babylonului secolului al XX-lea, statele cari sunt despărțite numai fizic sunt Japonia și China. Infimele diversități endemice unuia sau celuilalt din aceste două popoare nu sunt factori cari atenuiază identitatea sau ar contrasta moravurile; din potrivă, sunt elementele indisdensabile uniformității. Și atunci fatal, ceace deosebește azi China de Japonia sau viceversa este opera spontană și de scurtă durată a diferențierii geografice, căci luând poporul chinez și înlocuindu-l cu locuitorii insulelor niponice vom produce din noua Japonie amfiteatrul luptelor civile iar din China insulară hetacombe ale cutremurilor de pământ. Și dupăcum această transpunere reciprocă cu „lopata” este de domeniul fanteziei irealizabile, tot atât de imanente sunt războaiele civile în China și efectele cutremurelor de pământ în Japonia.

Rolul social indeplinit de aceste două cataclisme cari cu regularitate severă își urmează cursul e binele cari se strecoară neopinat dar care depășește planul aprecierii obicinuite. Si sufletele cari în China dispar în față uraganului revoluției și trupurile înghițite, răsturnate și prăvălite în despăcăturile stâncilor din ar-

hipelagul japonez cad jertfă pentru frații lor, în debitul existenței neamului. Căci dacă aceste fenomene diferite ca manifestare și identice în rezultate nu și-ar acumula cu acea superfitațiune roadele, atunci prin pâinea înghițită de frate și cu spațiul ocupat de tată s'ar accelera finalul care de astă dată nu este provocat prin descreștere ci din balastul activ. Regulatorul neprețuit, bobinele ucigătoare încep a-și măriturațiile odată cu prima isbucnire a vaporului supraproduției.

Paradoxala constatare sociologică redată mai sus este o idee cu totul nouă; în statele apusene recrutează adepți dar și criticii excelează în combaterea acestei utopii, cu atât mai mult că ea tinde să se afirme intermitent și nu se bucură de precedente.

Până la complecta isbândă a acestui crez toți vor fi protionici, unii din convingere personală, alții din scepticism tradițional; mediul ambiant săvârșirii problemei va căuta din răspuțeri să lupte la împiedecarea realizării ei și prin urmare inconștient la dărâmarea teoriei azi recunoscută de visu iar în ultima analiză se vor scrie opere, cărți și broșuri se vor anunța conferințe și se vor citi puncte în programele congreselor: Revoluțiile în China și cutremurele în Japonia, elementul natural în dănuirea Asiei de răsărit prin dispariția „pericolului galben”.

Leon Proca.

A apărut într'un îngrijit volum

Sociografie Românească

Anchetarea plășilor muntoase:
Margina, Almăj, Beiuș și Vașcău.

de

ION CLOPOTEL

Prețul 60 lei

De vânzare în librării. Se poate comanda la adm. „Soc. de Mână”

Sălile de lectură populară în Bulgaria

— Legea lor de organizare —

Casele obștești de citire și adunări au iucat un rol aproape egal cu al școlilor în renașterea poporului bulgar; iar vechimea lor urcă peste o jumătate de secol, când Bulgaria era provincie turcească. În aceste comunități culturale care erau în acelaș timp și revoluționare politice, se strâneau frunțașii bulgari pentru a se oțeli în lupte de eliberare de sub jugul turcesc. Iar spiritual, să emancipeze biserica și școala bulgară de cultura greacă. Aici în jurul cărților și revistelor bulgare care circulau printr'o poștă secretă, veneau agitatorii, purtătorii idealelor bulgare, să se încălzească laolaltă pentru ceasul sacru al eliberării. Cel dintâi cerc de lectură cu sală de bibliotecă și revistă, a prins ființă la Constantinopole sub ochii autorității turcești și de acolo pilda s'a întins ca o rețea în toate centrele bulgare mai răsărite.

Anul eliberării a găsit Bulgaria prinsă într'un păienjenis de asociații culturale însuflite de acelaș gând unitar.

Aceste săli și-au și păstrat prestigiul câștigat pe drept chiar și după independența Bulgariei; iar numărul lor a sporit și mai mult, situându-se ca un așezământ cultural pentru adulți între școală și biserică. Progresul lor e asigurat prin fondarea „uniunii sălilor de lectură din Bulgaria”, ca și prin noua lege a sălilor de lectură din 1916, a actualului ministru de instrucție N. Naidenoff.

După statistica anului 1927 „uniunea sălilor de lectură” numără 1046 de așezăminte, din cari 107 urbane și 939 rurale. În perioada anilor 1926—27 nu erau decât 582 săli de lectură afiliate la uniune. Pe de altă parte, după o anchetă făcută de uniune, în Bulgaria există un total de 1984 de cercuri de lectură, decât că n'au dat relațiile complete cerute de statistică decât 506.

Acestea aveau pe exercițiul anului 1927—28 un număr de 35,385 membri, din cari 31,957 bărbați și 3228

femei. Veniturile acestor cercuri se ridicau la 15,984.213 leva și cheltuielile la 14,014.216 leva. Au o avere mobilă de 17,174.140 leva și imobilă (pământuri, construcții) în valoare de 58,432.181 leva. Bibliotecile lor reprezintă o valoare totală de 11,074.342 leva și cuprind 359.144 volume din cari au fost cetite 232.302 volume. S'au ținut 3.972 conferințe la cari au asistat 333.420 auditori. Reprezentații teatrale pentru acelaș an: 1655. Au cinematografe proprii numai 22 săli de lectură.

Uniunea a ținut al 10-lea congres al cercurilor și a pregătit în fiecare an câte o serie de conducători de biblioteci.

Cursuri pentru bibliotecari.

Uniunea, cu ajutorul ministerului de instrucție publică, ține timp de o lună (în August de regulă) un curs despre organizarea și întreținerea bibliotecilor. Pe fiecare an se pregătesc câte 40 de persoane (între 25—50 de ani) pentru profesia de bibliotecar. Anul trecut s'au predat la aceste cursuri ținute la Sofia: Istoricul bibliotecilor; descrierea cărților și clasificarea bibliotecară, catalogarea, organizarea și tehnica bibliotecară; bibliografii și bibliotecari; literatura generală a bibliotecarilor; opera cercurilor de lectură și bibliotecile; legea cercurilor de lectură, regulament și organizare; construcția sălilor de lectură și instalațiile lor.

Economia legii pentru organizarea cercurilor de lectură

Înainte de legea Naidenoff exista o altă lege a guvernului Ștambolitski, care năzuia să imprime instituțiilor acestora de cultură populară o mentalitate socialistă.

Sub guvernul Tancoff, legea fostului regim agrarian s'a înlocuit prin alta mai neutră elaborată de ministrul instrucției Naidenoff, lege care controlează activitatea desfășurată în aceste așezăminte, pentru a le feri de ideologii sociale dăunătoare ordinii de stat existente. Reși-

nem aceste pasagii din expunerea de motive cari fixează linia generală a legii: „Alfabetismul pe care îl crează școlile populare, cu procentul cărui alfabetism ne mândrim, riscă să nu dea aceleași bune rezultate pe care le așteptăm dela el și să căpătăm recidiviști ai analfabetismului dacă nu creem condiții pentru întreținerea și dezvoltarea acestui alfabetism.

Aceasta se impune mai cu seamă pentru sate unde cartea anevoie pătrunde și nu sunt condiții pentru cetit în casă. De aici apare trebuința să se creieze în toate satele anumite instituții pentru o viață culturală-instructivă care să întărească și să lărgască alfabetismul căpătat în școli... În sate, la rând cu școala și biserica să răsară frumoase și confortabile clădiri bibliotecare, unde populația să găsească numai hrană sufletească, curată și sănătoasă și distracții de o natură mai aleasă: reprezentații teatrale și cinematografice, diferite șezători în zile de sărbători și altele. Astfel populația se va abate dela plăceri inferioare și neculturale... Afară de aceasta, clădirile bibliotecare vor adăposti în jurul lor toate inițiativele instructive, economice și culturale și diferite societăți sportive, care își fac drum și către sate, pentru a organiza tineretul sătesc...”

Prin aceste instituții „la rând cu școala și biserica” se năzuește stăvilirea „literaturei bulevardiste care omoară bunul gust și profanează sentimentele morale”, — înlocuind-o cu o literatură sănătoasă. Scriitorii buni și cinstiți vor fi astfel încurajați în munca lor, fiindcă operele alese se vor bucura de o întinsă recomandare.

Comunitățile de lectură au o formă asociativă, dela 20 persoane în sus. Sunt persoane juridice. Conducerea lor stă în mâinile unui comitet ales din frunțașii cărțurari ai satului. Dacă nu are local comunitatea de lectură e adăpostită la școală. Controlul activității se face de către Ministerul Instrucției, alcătuit din inițiați și din reprezentanții ai uniunii sălilor de citire. Aici se întocmește lista cărților admise pentru bibliotecile populare, listă ce se publică într'o revistă oficioasă „Revista Învățătorilor” la îndemâna tuturor. Autorii sau editorii cari cer să se recomande cărțile lor sălilor de lectură, sunt obligați să depune la Comisie două exemplare cu cel puțin 300 leva taxă, din care două treimi se depune la „fondul sălii de lectură” la ministru și o treime onorar recenzentului.

Conducătorii bibliotecari cari pri-

NOI ȘI FONII ENGLEZI

DE: DR. I. OL. ȘTEFANOVICI-SVENSJK

(Idei dintr-o serie de conferințe ținute la „Universitatea de Vară” din Vălenii de Munte)

Lucruri pe înțelesul tuturor. — Unitățile fonetice sunt fonii, iar nu sunetele! — Vocalism „diatonic” și „cromatic”. — Cromatismul „wagnerian” al vocalismului englez. — „E ben che'l fin bramato non consegua” să țintești totuși cât mai sus, deci spre „Englezește ca un Englez.”! Drumul cel adevărat dintru începutul începutului

Fostului meu profesor dela „University College” (Londra): Dl. Daniel Jones, aceste rânduri ale fostului său student român.

A gândi și auzi fonetic deci nu în litere — cari câteodată pot fi moarte și foarte adesea mincinoase — ci în sunete vii, e una din cuceririle cele mai formidabile ale lingvisticii timpurilor noastre. E de fapt o cucerire de dreptul revoluționară. În intensa lumină ce o revarsă fonetica modernă, faptele lingvistice iau înfățișări cu totul nebănuite. Căci fonetica de azi poate fi considerată ca fiind în bună parte aplicarea la limbajul viu a metodelor științelor naturale: concluzii întemeiate pe fapte scrupulos observate *sur le vif*. Chiar graiurile moarte le pricepem cu totul altfel acum când studiam psico-fiziologia limbajului cu mijloace de cari numai noi, cei de azi, dispunem.

*

Ci o teamă stranie, explicabilă

doar prin pedantismul absurd al specialiștilor veacului trecut, — pedantism ce poate explica cuvintele caustice ale lui Nietzsche „Die Philologie ist die Wissenschaft des Nichtwissenswerten” (filologia e știința ce se indeletnicește cu lucrurile ce nu merită să fie știute) — repet o teamă, explicabilă mai ales prin acel pedantism, a ținut marele public departe de problemele lingvistice. Și apoi oamenii chinuți într-o barbar de lungă școlaritate cu un noian de lucruri prea puțin folositoare în viață se feresc dintr'un instinct sănătos, de tot ce este sau le pare nepractic.

Iată de ce voi căuta să arăt că lucrurile ce urmează sunt de parte de a fi lipsite de foloase nemijlocite.

*

O limbă e alcătuită din sunete cari, singuratece sau în imediată succesiune, dau ceea ce numim

fonii (sau fonemi). Cu alte cuvinte nu sunetele ci fonii sunt de fapt unitățile fonetice proprii unei limbi date. Fonii pot fi deci sunete simple (curate) ca de pildă: a, e, i, o, u, b, c, d, ș. m. d.; sau o asociație de sunete succesive, cum sunt diftongii (ai, ou, iu,) sau trifonții (ieu, iau). Fonii, atât cei simplii, cât și cei compuși, sunt: 1) consonantici (ex.: b, d, »africatele« dela începutul cuvintelor ger, cer), și 2) vocalici (a, o, ai, iu; iau, ieu, etc.)

Toate exemplele de mai sus sunt luate dintre fonii limbei noastre. Care are marea însușire nespuse de practică, de a avea o scriere quăsi-fonetice. Prind aici prilejul să spun în câteva cuvinte (ceace am căutat să dovedesc pe larg în studiul meu „i scurt în românește” din Revista Generală a Invățământului, și anume:) că reinvierea vechitului semn i (scurt), — așa de pe nedrept înlăturat acum vre-o 20 de ani și mai bine din scrierea noastră, — ar face ortografia noastră poate cea mai logică și deci cea mai ușoară dintre ortografiile Europei. Căci i (scurt) reprezintă un fon foarte caracteristic al limbei noastre.

*

Greutatea rostirii limbei engleze ne face să pricepem de ce Anglia e patria foneticii mai ales aplicate, în înțelesul modern al cuvântului. Sunt încredințat că și sistemele de stenografie¹, cari fi-rește reduc scrisul la fonii ce se aud realmente în graiul viu, au contribuit nu puțin la trezirea și răspândirea interesului pentru studiile de fonetică în Marea Britanie.

Pe de altă parte alcătuirea aristocratică a societății engleze, care nu-i deloc streină de spiritul sever de castă, duce în chip firesc la ceea ce am putea numi un standard fonetic. Unui om cu pronunțarea vulgară (sau chiar dialectală) adesea i se închid uși, cari se deschid ospitalier celui cu rostirea cultivată. Acest standard îl impun acolo mai ales școlile medii: public schools.

¹ Sistemele stenografice îndeobște dau peste bord tot ce e balast ortografic: și stenograful român scrie cum rostim de fapt: calu, lupu, omu etc. în loc de calul, lupul ș. m. d. astfel economisindu-și timpul prin eliminarea aceluși „articol”, care s'ar putea numi articol ortografic și care de fapt e o literă de mult amuțită.

mesc leafă trebuie să aibă în termen de 20 ani un curs special de bibliotecar. Legea crează fonduri pentru sălile de lectură. Fondul comunal se formează din veniturile unor părți de izlaturile comunei, din 50 decari pământ proprietate: din 5% din veniturile imobilelor școlare; din sume înscrise în bugetele comunale și județene; din cotizații, încasări dela spectacole; donații și testamente.

Fiecare comună e obligată să asigure locuri convenite pentru clădirea localurilor și să ajute la ridicarea lor.

Averile sunt apărute de sechestre, iar reprezentațiile organizate de sălile de lectură sunt scutite de orice taxă și impozit. Deosebit de fondul strâns

în localitate, Ministerul Instrucțiunii ajută sălile de lectură cu cărți și bani. Fondul de pe lângă Minister se adună din prevederile bugetului general, din 500 leva depuși de fiecare comună rurală, pe an și 2000 leva de fiecare oraș, din taxe pentru cărți recenzate; donații și testamente și alte venituri ocazionale. Veniturile fondului pentru sale de lectură sunt repartizate astfel în ceea ce privește folosința: 50% pentru cumpărare de cărți; 30% capitalizare pentru clădire proprie și 20% pentru acoperirea nevoilor curente ale așezământului. Rezultatele acestei legiuiri le-am arătat la începutul acestui articol,

Apostol Culea.

Cunoști pe o lady sau pe un gentleman nu numai după felul cum calcă și se poartă ci și după pronunțare. *Good English*, the „*King's English*” (engleza „Rege-lui”) însemnează nu numai lipsă de solecisme ci și o pronunțare aristocratic cizelată. De unde în Germania, teatrul (prin „*Bühnen sprache*”) impune o pronunțare tip, în Anglia fiecare Englez ce se respectă („*selfrespecting Englishman*”) cu aceiași grije cu care își cultivă (sau mai de grabă își suprimă) gesturile, își va îngriji și pronunțarea. Iată un caz cum ar fi greu de întâlnit pe continent:

La *University College* aveam un coleg englez, care la *Phonetic Department* studia alături de mine structura fonetică a limbei sale, la vârsta de... 50 de ani. Și aceasta pentru că *nevestii sale nu-i plăceau vocalele lui*. Citiți și amuzanta comedie „fonetică” *Pygmalion* a lui G. Bernard Shaw, a cărei eroină, o vânzătoare de flori, vorbește în act. I. „*cockney*” (dialectul popular al Londrei cu împrejurimile ei), dar pronunță ca o lady în act. III. Pricina? În răstimpul dintre aceste acte foneticianul prof. Higgins — (al cărui prototip, — o spune chiar autorul în interesanta-i prefață-essay — este însuși răposatul Henry Sweet, până azi neîntrecutul lingvist al Angliei) — Higgins zic îi mutase cu totul pronunțarea... între acte.

Asemănat cu limba noastră, Graiul Englezilor stă la antipod. Lucrul se vedește izbitor dacă-i considerăm mai ales fonii vocalice. Vocalismul limbei engleze constă: a) din 12 vocale „pure” (aflătoare bunăoară pe rând în cuvintele *see, sit, get, cat, car, got, lord, full, fool, cut, Sir* și în prima silabă din *alone*) și b) din 9 foni diftongici (ce se aud pe rând în *take, note, fine, found, boy, fear, fair, poor*). Cu alte cuvinte limba engleză are cu totul nu mai puțin de douăzeci și unu (!) foni vocalice, cari trebuie fiecare întrebuițat la locul lui: *the right phone in the right place!* Se poate deci vorbi la figurat de un „cromatism” wagnerian al gamei vocalice engleze, față de care sistemul nostru vocalic, e de un „diationism” de fluer ciobănesc, cu câteva „borte”. Fonii consonantici ai limbei engleze fiind 24, urmează că engleza are cu totul 45 de foni consonantici și vo-

calici! Se înțelege dela sine că pentru a distinge fără greșală nuanțe fonetice atât de subtile e neapărată nevoie de o sistematică „educație a urechii” („ear-training”). E multă vreme decând conservatoarele de muzică deprind prin dicteu muzical (care trebuie pus pe note de elevi) pe viitorii muzicanți să distingă corect intervale, acorduri, ritm etc. Ci nici gama așa de fină a sunetelor engleze nu poate fi în adevăr asimilată fără ascuțirea metodică a auzului.

Și acum, să se însemne bine: *cei 21 de foni vocalice englezi sunt redați ortografic numai prin cele cinci litere latine a, e, i, o, u, plus grecesul y*. E clar că soarele că șase (6!) semne nu pot arăta, decât foarte imperfect bogatul „cromatism” vocalic al limbei engleze.

De aici chinezismul exasperant al ortografiei engleze, care redă *grosso modo* cel mult rostirea de acum câteva sute de ani, scrierea engleză fiind prin excelență tipul ortografiei „istorice”. De aici urmează și că un bun interpret al fosilizatei ortografii engleze în vii foni veritabili e un adevărat mandarin.

Spre acest fel de mandarinat — până la care nu mulți din fiii și ficele Albionului, conservator până și în ortografie, se pot ridica —, spre această artă trebuie deci să tindă orice „student” al limbei lui Dickens. Căci altfel el riscă să-și însușească — și încă cu multă trudă și cu enormă cheltuială de timp și bani, — o englezească personală, un fel de *Pidgin English* (sub *Pidgin English* se înțelege engleza coruptă și corcită mai ales cu chinezește, ce se vorbește pe coasta răsăriteană a Imperiului Ceresc). Această „păsărească” („gibberish”) odată deprinsă cere și mai mare trudă (câteodată de ani de zile!) ca s'o desveți! Și se poate spune, fără pic de exagerare, că e mult mai ușor să înveți corect o nouă limbă streină (suedeză, italiană de ex.) de cât să-ți prefaci „gibberish”-ul în *good spoken English*.

Unicul mijloc ce duce, atât pe Neenglez cât și pe Jankee-ul sau pe Englezul ce vrea să-și cultive literar pronunțarea, spre idealul nostru — și trebuie totdeauna și în orice ai face să fintești spre

desăvârșire chit că nu o vei ajunge niciodată: violoncelistul ce nu visează să fie cândva cel puțin Pablo Casals nu se va ridica niciodată peste mediocritate! — Zic unicul mijloc cu desăvârșire rațional e *transcrierea fonetică*, întrebuițată inteligent. Rezultatele ei în școlile din Apus și Scandinavia au întrecut orice așteptări. (Personal am întrebuițat-o cu maximul de folos la Seminarul Pedagogic și Academia Comercială, Cluj. (Promotorul în sensul modern al predării pe temei fonetic e prof. D. Jones din Londra, ajutat de o ceată de harnici entuziaști splendid formați de D=Sa. El a reușit prin fapte și rezultate eloquente, să spulbere multe prejudeții pe care ignoranța și nepriceperea i le punea în cale. Ci azi metoda perfecționată de Jones și aderenții lui a cucerit Globul).

Se poate spune axiomatic că numai cel ce este în stare să transcrie corect ceea ce aude în graiul de toate zilele își dă seama și de ce se rostește și de ceea ce trebuie să-i „iasă din gură” ca să poată fi priceput.

Se înțelege dela sine, că numai specialistul, numai „mandarinul” poate stoarce acestei metode de tot folosul cu putință.

Și îndrăznesc să afirm că din punctul de vedere al celui ce urmărește priceperea și vorbirea limbei vii — și numai graiul viu te poate face să pătrunzi sufletul viu al unui popor! — deprinderea limbei engleze pe orice alt temei decât cel fonetic e o primejdioasă irosire de trudă, bani și timp! Se înțelege, că cei ce tind să priceapă numai limba scrisă — așa cum facem îndeobște cu limbile moarte — nu privesc deloc pe foneticianul practic. El poate cel mult să-i prevină prietenește că un *gibberish* bine întipărit în memorie, — grație „rostirii și audiției mentale”, inevitabilă la orice citire în gând, — e un rău aproape incurabil. Dacă un atare ins într'o bună zi e nevoit să-și însușească și limba așa cum se vorbește ea aievea, situația lui va fi în adevăr grea. Căci de unde bunăoară în italiană, germană, poloneză scrisul te ajută să și vorbești, ortografia istorică a limbei engleze — a cărei logică o pricepe numai filologul! —

Importanța istografică a memoriilor

Cine se îndeletnicește cu cercetările istorice, cine-și ia sarcina îngrată de răscoli obiectiv o epocă oarecare a trecutului, își dă seama, desigur, de greutatea cu care se cucerește o frântură de adevăr în acest domeniu asupra căruia praful arhivelor s'a așternut deodată cu povara vremilor în vecinică trecere. Documentele, chiar și cele mai autentice, sunt susceptibile de mii și mii de interpretări. Ele ascund de multeori adevăratele intenții ale înfăptuitorilor, sunt sau insuficiente sau închid, în slovele lor îngălbenite, simple auto-justificări, elaborate prudent și impenetrabil. Aceasta

când documentele există, când se păstrează într'o formă mai mult sau mai puțin intactă. Dar când lipsesc sau există abia răzleț, care este situația istoricului conștient de riscurile pasiunii sale nobile? E dintre cele mai dificile. E nevoit să recurgă la artificii de argumentare, să suplinească, pe cât posibil, prin logică și analogie, toate lacunele materialului documentar. I-se cere, în asemenea cazuri delicate, o bogată intuiție reconstructivă, un dar pe care puțini muritori îl posedă în măsura necesară.

Există totuși, printre mijloacele auxiliare ale istoriografiei, un gen

de documente, a căror valoare incontestabilă nu numai că înlesnește munca de albină trudită a a istoricului, ci — am zice — îl ispitește, îl obligă să selecționeze și să judece valorile unei epoci sau faptele unei individualități puternice. *Sunt memoriile actorilor principali ai unei epoci date.* Scrise de înșiși acești actori, a căror teamă de osânda posterității e aproape tot atât de mare cât și entuziasmul lor pentru idealurile realizate, oricât de meșteșugită le-ar fi factura literară, e' e au darul de-a te pună în legătură imediată, într'o rodnică apropiere nemijlocită cu atmosfera generală a timpului care le-a furnizat materialul.

Când scriu aceste rânduri fugare, mă gândesc îndeosebi la bogata literatură de memorii, care a îmbogățit bibliotecile globului dela marele războiu încoace. Generali faimoși, bărbați politici de diferite calibre, spioni celebri chiar au sporit într'o măsură inedită izvoarele din care va sorbi istoricul de azi și de mâine în opera de gigantică reconstrucție a dramei săngeroase recente. Din documentele „oficiale” ale diferitelor cancelarii europene genera-

te rătăcește la fiecare pas, la fiecare silabă.

*

Chiar cu o pregătire fonetică lectura făcută prematur e, din pricina lămurite mai sus, o îndeletnicire primejdioasă. Unui coleg care-mi spunea că ar da nota 10 unui elev pe care în clasa VI sau VII l'ar prinde citind pe furis un roman englezesc, i-am obiectat — cred cu deplină dreptate: — „eu mai degrabă i-ași da *unu*, căci această citire înainte de fixarea cum se cade a limbei are urmări deadreptul dezastruoase”.

Un motiv identic face pe pedagogul muzical să interzică strict executarea de valsuri, sonate etc. înainte de vreme!

„*A dangerous indulgence*” zice și prof. H. Palmer, excelentul pedagog-linguist — locuind actualmente în Tokyo ca „consilier lingvistic” al guvernului japonez — în a sa *Everyday sentences in Spoken English*, o adevărată capodoperă a genului².

Cât privește greutatea de a se desbăra de deprinderi greșite ci-

tez cazul unui violonist care dându-și seamă că tehnica lui e rea a preferit — și foarte cu minte a făcut — să se apuce de violoncel, deci de un instrument pe care nu mai pusese mâna niciodată, decât să-și mai corecteze tehnica lui violonistică vicioasă. Comparația e foarte la locul ei. Știu din experiență personală în câte privințe seamănă deprinderea unei limbi cu studierea unui instrument muzical și a muzicei în genere. Și cât e de greu să plivești buruienile vicioase ce s'au înrădăcinat adânc în țarina memoriei.

Căci năravul mereu deprins se prefacă nespuse de lesne în a doua natură.

Deci pe drumul cel bun dela început! Căci la urma urmei vorba Englezului:

*There is only one way of doing things, and that is the right way.*³

I. Ol. Ștefanovici-
Svensk. Ph. D.

Doctor în litere dela
„University of London”;
Conf. de l. Engleză
la Academia Comerclă, Cluj.

² Cp. de asemenea și studiile și articolele mele de pedagogie lingvistică (între altele traducerea din originale, comentată a programului oficial pentru englezește în Suedia și Norvegia) în *Revista Generală a Invățământului* începând cu 1925.

³ Există un singur fel de a face lucrurile, și acela-i felul cel adevărat. Cuvinte pline de acel solid bun simț practic ce a ajutat Englezului să se prindă cu legături și rădăcini de fier pe toată fața pământului!

ABONAȚI
SOCIETATEA
DE
MAINE

REVISTĂ BILUNARĂ P. PROBLEME SOCIALE ȘI ECONOMICE

țiile viitoare vor putea descifra cel mult înlanțuirea cronologică a evenimentelor, nuanțele răsucite ale stilului diplomatic. Când aceste generații ar dori însă să pătrundă în resorturile intime ale acestei încăerări universale, ele vor consuma fără îndoială, în primul rând aceste memorii, cari singure sunt în stare să ne dea o idee clară despre acea incomensurabilă ciocnire de idei și interese materiale care a pârjolit globul terestru timp de patru ani. Cine ar dori să pătrundă în tainele prăpăstioase ale sufletului rusesc, atât în elementele lui caracteristice cât și în psihoza lui specială din cursul războiului, nu va putea găsi carte mai mișcătoare decât memoriile lui Maurice

Paléologue, fostul ambasador francez la Petrograd. Cine va putea apoi să se lipsească, în stabilirea responsabilităților deslanțurii războiului de acea monumentală auto-biografie politică a d-lui Raymond Poincaré, intitulată *Au service de la France*? E în aceste memorii (aș putea înșira o mulțime încă) ceva viu un răsunat fidel al evenimentelor consumate, o admirabilă frântură de umanitate activă. E ceva din farmecul identificării unor oameni aleși cu anume idei precise, care înduioșează și instruește.

Dar despre valoarea istorică a acestor memorii vom vorbi altă dată mai amănunțit.

N. Buta.

loasă.

Prin pereții străvezii și strălucitori, se vedeau bogății nemărginite. Flori de o frumusețe nespasă și pietre scumpe cu mii de raze scânteietoare, împodobiau toate colțurile. Pesta tot era o înflorire și o scânteiere, care-ți lua vederea.

Și drumețul întrebă, uimit:

— Ce e cu bogățiile acestea? S'ar putea cumpăra lumea întregă cu câte comori ai Tu, o, Rege.

Bătrânul zâmbi:

— Nu te înșeli, fiule. Cu ce se vede acolo, poți să cumperi lumea, fiindcă am atâta cât prețuiește ea. Pietrele scumpe și florile pe care le vezi în fața noastră, sunt singura bogăție a lumii: *gândurile*.

Când un gând și-a trăit timpul, îl iau înapoi în împărăția mea. Acolo el adoarme într'un somn de ghiață, ca să-și dobândească din nou strălucirea și frumuseța, pe care le-a pierdut între oameni.

Și doarme până ce vine momentul când din nou trebuie să-și împlinescă ursita.

Până în momentul când un suflet omenesc își oprește asupra-i cu dragoste, privirea distrată.

Atunci, sub suflarea sufletului omenesc, ghiața se topește și gândirea renaște, tânără, vioaie, plină de viață, și lumea se adună și strigă în jurul ei:

— „Iată niște idei noi! Iată progresul!”

Orbilor!... Este aceeaș gândire, pe care odinioară, străbunii voștri au aruncat-o cu dispreț, dar care a dormit în palatul Regelui ghețurilor.

Dar vai de omul care a trezit la viață un gând mare, fiindcă gândul acesta îl va stăpâni pe om, și omul nu va putea să-l stăpânească.

— Unde e palatul tău, o, Rege? întrebă drumețul. În care țară trăiești? Unde este împărăția ta?

Dar regele zîmbi nelămurit și nu răspunse nimic.

Se îmbracă iarăși totul într'o haină cenușie, și ochii drumețului se aburiră.

El mai făcu o încercare și întrebă:
— Cine ești tu, o, Rege?

PAGINI LITERARE

MARIA KASTERSKA-SERGESCU*

LEGENDE

Legenda timpului

Drumețul se pornise de dimineață pe întinsul fără sfârșit al zăpezii.

Cerul cenușiu, părea că se unește, la marginea văzduhului, cu câmpiile nesfârșite.

Totul era nemărginit, mohorit și singuratic.

Drumețul se așeză o clipă pe o piatră, la marginea unui drum, acoperit de zăpadă. „Am să mă opresc în cel dintâiu sat, ca să nu mă apuce noaptea...; am să ajung de bunăseamă...; își zise el, închizând ochii. Mă odihnesc numai un minut...”

*

Fu trezit de un glas străin. Glasul venia dela oarecare depărtare, dar

* Din „Legendes et Contes de Podlachie”.

era destul de puternic:

— Ești foarte obosit, îi zise glasul. Vino să te odihnești un pic. Toată lumea se odihnește la mine.

Acela care vorbea, era un moșneag, de peste o sută, peste o mie de ani. El nu mai avea nici vrâstă nici culoare. Era mai cenușiu decât cerul, de iarnă, mai alb decât zăpada. Dar, cum era: cenușiu, ori alb?

Drumețul se uită lung la dânsul și băgă de seamă că bătrânul avea pe frunte o cunună regească, minunată, și cu toți anii ce-i purta în spate, era voinic și mlădios ca un tânăr.

— Vin-o la mine, îl îmbie bătrânul; palatul meu e cel mai frumos și cel mai strălucitor din toate palatele pământului. Te uită!

Drumețul văzu, înmărmurit, cum se ridică înaintea lui un palat care părea cu totul și cu totul din ghiață stic-

Și auzi un răspuns, abia înțeles,
care venia de departe:

— Sunt *Timpul*...

Drumețul se trezii...

Patru oameni stăteau lângă dansul
și-l făceau tare cu zăpadă.

În soba încinsă, focul ardea și
cânta.

Dar drumețului i-se părea că se în-
torsesese de departe, de departe...

Apoi își aduse aminte de Regele
ghețurilor și-și povesti visul...

Trad. de

I. Constantinescu-Delabala

Enciclopedia Română. — În viața cul-
turală a Ardealului fusese un moment
important apariția „Enciclopediei Ro-
mâne” în trei volume redactate de Dr.
C. Diaconovich, apărute în 1898—1904
sub auspiciile „Asociațiunii pentru lite-
ratură și cultura poporului român”. Au
colaborat la această operă tot ce avea in-
telectualitatea românească mai distins pe
acea vreme. Lucrarea era necesară, și
a avut un succes meritat. Astăzi nu se
mai găsește de loc.

Evoluția vremilor însă cere mereu o
Enciclopedie la curent atât cu descope-
ririle științifice cât și cu cele mai noi
schimbări. Clasa intelectuală a Româ-
niei întregite are imperioasă nevoie —
mai ales după războiu — de o Enciclo-
pedie mare, completă, redactată de cei
mai distinși savanți ai neamului.

Nu putem decât să ne bucurăm anun-
țând că se lucrează la scoaterea ediției
a II-a a „Enciclopediei Române”. Nu-
mele dlui profesor *Nicolae Iorga*, din
fruntea comitetului de redacție, ne este
deplină garanție că noua ediție va fi o
lucrare de înaltă valoare, care va face
cinstă românismlui. Editată de *Institu-
tul Social Român*, în frunte cu d. pro-
fesor *D. Gusti* și cu colaborarea secțiilor
literare-științifice ale „Asociațiunii pen-
tru literatura și cultura poporului ro-
mân”, delegați fiind în comitet dnii
prof. univ. *Sextil Pușcariu*, *I. Lupas* și
Ion Agârbiceanu, a doua ediție a *En-
ciclopediei Române*, în 8 volume, va um-
plea un gol simțit. În fond lucrarea va
fi cu totul nouă și este asigurată cola-
borarea întregii pleiade a savanților și
specialiștilor grupați în jurul acestor
două instituțiuni. În primăvara anului
viitor va și ieși primul volum.

Viața intelectuală românească va pri-
mi prin ed. II. a *Enciclopediei Române*
o nouă dovadă a temeiniciei ei.

CRONICI CULTURALE ȘI ARTISTICE

Resurecția lui Mickiewicz

Nu cred să se găsească o nație,
care să aibă un simbol atât de cu-
prinzător și atât de reprezentativ
cum își are Polonia pe genialul ei
poet Adam Mickiewicz. Franța are
pe Voltaire: dar ea mai are și pe
Racine, Molière, Victor Hugo, cari
reprezintă fiecare câte o lature a ge-
niului ei. Națiunea germană are pe
Goethe, mai mult universal decât
german; alături de el geniului na-
ției e întregit prin Schiller, Kant,
Nietzsche etc. Englezii au pe Sha-
kespeare, dar mai au și pe svăpă-
iatul Byron, pe liricul Selley, pe
causticul Shaw. Iar noi suntem in-
complet reprezentati prin Eminescu;
lângă el trebuie să ridicăm la aceeași
valoare simbolică cel puțin pe
George Coșbuc. Unul e ochiul care
plânge, iar celalalt ochiul care râde
al nației...

Adam Mickiewicz reprezintă nu
numai geniul spiritual al nației, ci și
soarta ei. Martirajul fării lui, sfă-
șiate în bucăți de trei împărații hră-
părețe el însuși l-a suferit în spiri-
tul și în carnea lui. După eșuarea
revoluției din 1830 el a trebuit să
ia toiașul pribegiei și să nu și-l mai
lase din mâini până când mormântul
s'a închis asupra lui. Aproape 30 de
ani a purtat acest toiaș, prin toate
țările Europei.

Când a fost silit să părăsească pă-
mântul sfânt al Patriei, sufletul lui
s'a încărcat cu cele mai de preț co-
mori ale ei. A încărcat nu numai
pentru sine, ci și pentru nația lui
întreagă, risipită pe toate drumurile
pământului. Dacă împărățiile hapsane
au fărâmițat o țară, n'au putut îm-
părți sufletul unui popor. Și acest
suflet în Mickiewicz era întrupat în
cea mai pură și mai nobilă esență.

Mickiewicz a dat Poloniei martire
o credință în inevitabila ei resurecție.
El a fost geniul ei bun, trimis de
Dumnezeu în momentele supreme.
Un mare scriitor francez a spus
despre el, că a dat nației sale „ar-
mura invincibilă”, care s'o apere în
mormânt, până la ora învierii.

Deaceea nu cred să existe nație,

care să-și iubească așa de mult un
geniu al ei, cum și-l iubesc Polonii
pe Mickiewicz. E un cult care nu-
mai sfinților se dă.

Cele mai neînsemnate relicvii ale
țrecerii lui pe pământ sunt strânse
și păstrate cu sfințenie. Am avut
prilejul să vizităm la Paris, muzeul
în care sunt strânse o mare parte
din aceste relicvii. Rămâi uimit și
înduioșat până la lacrimi de atâta re-
cunoștință. Dar rămâi și rușinat,
când compari ceea ce ai văzut acolo,
cu uitarea în care îngropăm noi pe
oamenii mari ai nației.

O pildă recentă poate zugrăvi și
mai bine proporțiile cultului polonez
pentru Mickiewicz.

În primăvară s'a desvelit la Paris
monumentul marelui poet, lucrat de
Antoine Bourdelle, cel mai mare
dintre sculptorii în viață ai Franței.
E un monument cum puține are
Parisul, atât de bogat în monumente
de artă. Bourdelle, iubitorul de sim-
bole, a vrut să simbolizeze în opera
lui toată soarta Poloniei martirizate,
dar convinsă totuși de sfințenia drep-
turilor ei. Și a reușit, în mare mă-
sură. E o adevărată resurecție în
piatră a autorului lui *Conrad Wal-
lenrod*...

Din prilejul desvelirii monumentu-
lui toată presa și periodicele fran-
ceze au fost năpădite de studii asu-
pra marelui poet. Aproape nu răsfo-
iești una din marile reviste fără să
dai de un articol scris de o mână
competentă, polonă, sau franceză.
Petrecerea la Paris a lui M. e din
nou roscolită, aprofundată. Studii te-
meinicie dovedesc influența lui asu-
pra lui Michelet, Qinet, Lamennais,
etc. Noi n'am făcut în zece ani atâta
propagandă, cât au făcut Polonii din
acest prilej.

E un cult acesta care face onoare
nației-prietene.

Abonați

Societatea de Măine

BULETIN BIBLIOGRAFIC IX.

Publicat de **ION MUŞLEA**
Bibliotecar la Biblioteca Universităţii din Cluj

TEOLOGIE. RELIGIE. SECTE.

- Cristescu, Gr.** Jertfe, datorii și răspunderi de ieri, de azi și mâine. Sibiu, 1929. Tip. „Dacia Traiană”. 8° 22 p. (1927—1929) Lei 20.—
- Cristescu, Gr.** Vino și vezi... Meditații. /Sibiu, 1929. Tip. „Dacia Traiană”. / 8° 376 p., 1 f. (1928—1929) Lei 120.—
- Dărvărescu, I. și C. Stănică.** Ghid de folosit în combaterea sectelor (Intocmit de —. R.-Vâlcea, 1929. Tip. Cozia. 8° 15 p. (1943—1929)
- Gan, Vasile.** Memoriile unui duhovnic. Studiu pastoral. /Cluj, 1928. Tip. Eparhiei ortodoxe române. / 8° 252 p., 2 f. (Din publicațiile conferinței preoțești din protopopiatul Lupșei) (1971—1929)
- Sundar Singh, Sadhou.** La picioarele stăpânului meu. În românește de Gr. Cristescu și I. Trifa. Ediția II-a. Sibiu, 1929. Tip. Arhidiecezană. 8° 64 p. (1902—1929)
- Vască, Ioan.** Biserica și Unirea. Conferință. Cluj, 1929. Tip. Eparhiei ortodoxe române. 8° 32 p. (1969—1929)

ȘTIINȚE SOCIALE. POLITICĂ. ECONOMIE POLITICĂ. DREPT. LEGISLAȚIE.

- Brancoș, E. M.** Cerealele și comerțul lor în România. Buc. 1929. „Cartea Românească”. 8° 12 p. (1768—1929) (Institutul Economic Românesc)
- Cantacuzino, Alexandrina Gr.** Femeile în fața dreptului de vot. Programul de luptă al grupului femeilor române. Cuvântare. [Buc., 1929]. Tip. Capitalei. 16° 13 p. (1922—1929)
- Chicoș, Ștefan.** Furniturile publice. Studiu comparativ. Furniturile și lucrările publice în alte țări. Neajunsurile sistemului practicat la noi. Propuneri pentru îndreptarea lor. Buc. 1929. Tip. Ion C. Văcărescu. 8° 40 p. (1988—1929)
- Concordatul preventiv.** Textul proiectului de lege, introducere și comentarii. Publicate sub îngrijirea lui Joseph Kandel. Buc. 1929. „Tiparul Românesc”. 8° 64 p. (Sfatul Negustoresc Central) (1982—1929)
- Dumitrescu, M. A.** Noțiuni uzuale de drept administrativ pentru școlile superioare de comerț. Ediția IV. Cu explicarea constituției celei noi. Buc. 1928. Edit. „Aneora”. /Tip. Române-Unite/. 8° 309 p., 1 f. (1728—1929)
- Ghiulamila, I. D.** Problema invalizilor din război în România. I. Importanța și evoluția ei. Buc. 1929. Tip. Ion C. Văcărescu. 8° 80 p., 2 tab. (1989—1929) Lei 60.—
- Iorga, N.** Politica și viața economică. Buc. 1929. „Cartea Românească”. 8° 18 p. (Institutul Economic Românesc) (1770—1929)
- Leon, Nicolae N.** Controlul finanțelor publice germane în cadrul sistemului bugetar. Buc. 1929. Cartea Românească. 8° 29 p. (Institutul Economic Românesc) (1766—1929)
- Mătasă, Ion.** Constituțiunea României-Mari lămurită pe înțelesul tuturor. [Piatra-Neamț], /1928. Impr. Județului Neamț/. 8° 2 f., IV, 207 p., 1 f. (1733—1929)
- Mecu, Ilie.** Funcționarea și controlul societăților anonime pe acțiuni în viitorul cod de comerț. Buc. 1929. „Tiparul Românesc”. 8° 28 p. (1983—1929)

- Miclescu, Ion.** Rezultatele exploatarei căilor moaste ferate în 1928 și soluții pentru îndreptarea situațiunii. Comunicare făcută la „Asociația Economiștilor”. Buc. 1929. Socec & Co. 8° 27 p. (1724—1929)
- Nedelcu, George D.** Femeia și drepturile politice. Extras din revista „Dreptul” 1929. Buc. 1929. Impr. Fund. Regele Mihai I. 8° 10 p. (1451—1929)
- Netta, Xenofon.** Aspecte de politică monetară europeană. Buc. 1929. „Cartea Românească”. 8° 23 p. (Institutul Economic Românesc) (1767—1929)
- Plopu, Georgiu.** Memoriu cu privire la condițiunile de validitate ale testamentului verbal. (Retipărire din „Revista Juridică” 1929). Cluj, 1929. Tip. Fondul Cărților Fundare. 8° 1 f., 37 p. (1800—1929)
- Posner, M.** Juridische Winke für den Export nach Rumänien. Bukarest, [1929]. Luceafărul Buchdr. 8° 29 p. (1411—1929)
- Poulopol, E. A.** Considerații relative la expulzare. [Buc. 1929]. Tip. „Văcărești”. 8° 15 p. (1974—1929)
- Poulopol, E. A.** Politica socială în dreptul constituțional modern. Extras din „Democrația”. /Buc. 1929. Impr. „Independența”. 8° 1 f., 20 p. (1985—1929)

AGRICULTURĂ. ZOOTEHNIE.

- Bentia, Procopiu.** Cultura rațională a pământului. Făgăraș, 1929. Tip. Ioan Lazar. 16° 42 p. (1648—1929)
- Bernaz, Dionisie.** La viticulture et la vinification en Bessarabie. Extras din „Buletinul Agriculturii”. Vol. VI. Nr. 11—12/928. Buc. 1928. Tip. „Bucovina”. 8° 58 p. (1687—1929)
- Dițescu, C.** Îmbunătățirea vitelor roșii de lapte din județul Ismail prin tauri de rasă Angeln. Extras din „Buletinul Zootehnic” Nr. 1—2, 1929. Buc. 1929. Tip. „Bucovina”. 8° 35 p., 2 tab. (1688—1929)
- Florescu, M. P.** O nouă organizație modernă a pădurilor României. Buc. 1929. Tip. „Cartea Medicală”. 4° 3 f. (1753—1929)
- Möllgaard, Holger.** Alimentația rațională a vacilor de lapte. În românește de M. Vaida. Buc. 1928. Tip. „Bucovina”. 8° 16° 104 p., 1 f. (1684—1929)
- Odaisky, N.** Studiu asupra mișcării animalelor domestice în România. Extras din Buletinul Zootehnic Nr. 5—6/1928. Buc. 1928. Tip. „Bucovina”. 8° 75 p., 4 planșe. (1692—1929)
- Oprescu, Anton.** Ce înseamnă cuvântul agronom? Buc. [1929]. Tip. „Oltenia”. 8° 1 f., 16 p. (1336—1929)
- Radulovici, I.** Expoziția zootehnică din Lwow (Lemberg). Extras din „Buletinul Zootehnic” Nr. 1—2, 1929. Buc. 1929. Tip. „Bucovina”. 8° 15 p., 3 planșe. (1690—1929)
- Seltea, Al. P.** Apărarea livezilor de pruni. /R.-Vâlcea/, [1929]. /Tip. „Matei Basarab”/. 8° 1 f., 16 p., 1 f. (1278—1929)
- Teodoreanu, N. I.** Contribuțiuni la studiul originii taurinelor din Dobrogea. Extras din „Buletinul Zootehnic” Nr. 9—12/1928. Buc. 1928. Tip. „Bucovina”. 8° 23 p., 1 planșe. (1686—1929)

MEDICINĂ. IGIENĂ.

- Constantinescu, M. I.** Cum trebuie să luptăm contra sifilisului ereditar. (Ce se face în alte țări) și ce este la noi în țară. Buc. 1929. Tip. „Cultura”. 8° 30 p. (1799—1929)
- Firan, Aristide F.** Radiodiagnosticul și radioterapia în morbul lui Pott. Teză—Buc. Buc. 1929. Tip. F. Göbl Fii. 8° 34 p., 6 planșe. (1910—1929)
- Irinescu, S.** Combaterea tuberculozei. Măsură pentru a stăvili extensia boalei. Legiferări și organizări de asistență. Buc. 1929. Tip. „Ion C. Văcărescu”. 8° 58 p. (1990—1929)
- Kerekes Rozalia.** Larosanul în turburările digestive și de nutriție ale copiilor. Teză—Cluj. Cluj, 1929. Tip. „Lapkiadó” 8° 55 p. (1914—1929)
- Lunevsky, Iuda.** Contribuțiuni la studiul lichidului cefalo-rachidian în bolile mentale și nervoase. Teză—Iasi Iasi, 1929. Viața Românească. 8° 112 p. (1909—1929)
- Rether, Hans.** Über die Verwertbarkeit der Präzipitation zur Diagnose des infektiösen Abortus der Rinder. Inaugural Dissertation. Giessen, 1929. Buchdr. Georg Haiser, Sibiu-Hermannstadt. 8° 28 p., 1 f. (1514—1929)
- Sircovici Roza.** Tratatamentul post-operator după operațiunea „Wertheim”. Teză—Buc. Buc. 1929. Atelierele „Adeverul”. 8° 40 p. (1513—1929)
- Sterian, Eraclie.** Paradoxele longevității și cum putem mări cantitatea de viață. Buc. 1929. Socec & Co. 8° 295 p. (1726—1929) Lei 75.—

ȘTIINȚE PURE ȘI APLICATE.

- Baravake, D.** Causerii științifice. /Știința despre timp și spațiu/. Târgoviște, 1929. Tip. „Dâmbovița”. 8° 1 f., 16 p. (1583—1929)
- Chestiunea gazului metan din Ardeal.** Răspuns atacurilor continute în broșura sindicatului consumatorilor „Problema gazului metan”. Buc. [1929]. „Cartea Românească”. 8° 42 p., 1 f. (Societățile producătoare de gaz metan „Sonametan” și „U. E. G.”) (1761—1929)
- Considerațiuni asupra prețului gazului metan din Ardeal.** Buc. [1929]. „Cartea Românească”. 8° 17 p. (1760—1929)
- Dimitriu, Gabriel.** Producția mondială a zahărului (Publicat în revista „Muscelul nostru” anul I). [Câmpulung-Muscel], 1929. Tip. Gh. N. Vlădescu. 8° 3 f. (1581—1929)
- Gramă, Ioan I.** Noțiuni asupra numerilor raționale. Buc. 1929. „Cartea Românească”. 8° 45 p., 1 f. (1758—1929)
- Greceanu, N.** Contribuții relativ la rezolvarea problemei indiguirilor din lunca inundabilă a Dunării. /Buc./ 1928. /Tip. Cartea Medicală/. 4° 21 p., 4 planșe, 1 tab. (1755—1929)
- Ionescu, Ion.** Progresele introducerii calendarului fix. Comunicare. Extras din „Buletinul Societății Politehnice” 1929. Buc. 1929. Tip. F. Göbl Fii. 8° 13 p. (1671—11929)
- Indiguirile regiunii inundabile a Dunării. Destaterile Comisiunii indiguirilor.** Ianuarie—Aprilie 1929. Buc. 1929. „Tip. Române-United”. 8° 579, IV p., 2 hărți, 24 planșe. (1966—1929) Lei 400.—
- Năgrescu, Ioan.** Despre aviație. Conferință. Huși, [1929]. Atelierele Corlăteanu. 8° 16 p. (1791—1929)

LITERATURĂ. ISTORIE LITERARĂ.

- Adam, Ioan.** Pe lângă vatră. Pilde și glame țărăn. ști. Ediția III-a. Buc. 1929. Edit. Casei Școalelor /Tip. Ion C. Văcărescu/. 8° 1 f., 174 p., 1 f. (Casa Școalelor Bibl. pentru popor) (1573—1929) Lei 32.—
- Adamescu, Gh. Bogdan-Petricicu Hașdeu.** Conferință. Extras din „Anuarul Ateneului pe 1927”. Buc. 1929. Tip. Ion C. Văcărescu. 8° 24 p. (1987—1929)
- Florian, Ion.** O pagină din epopeea noastră. Buc. 1929. /Tip. N. Stroilă/. 8° 31 p., 1 f. (1129—1929) Lei 40.—

- Foti, Ion.** Daphnis și Chloe ai vremii noastre. Buc. 1928. Edit. revistei „Propilee Literare”. /Tip. „Brănișteanu”/. 8° 237 p., 1 f. (1159—1929)
- Henning, Gottfried.** Erwin Sachs (Pseudonym) ein sächsischer Dichter. Sighișoara, [1929]. /Markusdruckerei/. 8° 1 f., 32 p., 1 f. (1008—1929)
- Kirițescu, Constantin.** Literatura împotriva educației? Generația războiului de întregire și scriitorii noștri. Buc. 1929. „Cartea Românească”. 8° 80 p. (1737—1929) Lei 25.—
- Nour, Alexis.** Doctorul Ygree, Sărmanul Klopstock și Alexandru Bileiurescu. Staffiile dragostei. Romanul celor 4:— [Buc. 1929]. Edit. „Adeverul”. 8° 183 p., 12 planșe. (1978—1929) Lei 60.—

ISTORIE. GEOGRAFIE. BIOGRAFII.

- Clujul.** Viața culturală românească. Cu ocazia congresului anual al Ligii Culturale. Cluj, 1929. Ed. Ligii Culturale, Secțiunea Cluj. /Tip. „Ardealul”/. 8° 1 f., 118 p., 1 f., 1 planșe. (1903—1929)
- Gane, Ion și D. Mazilu.** Bibliografia operelor d'nei Mihail Dragomirescu. Cărți și articole din periodice. Extras din „Omagiul lui Mihail Dragomirescu”. Buc. 1928. Tip. Române-United. 8° 24 p. (1965—1929)
- Ionescu-Muscă, Petre.** Savantul criminolog Enrico Ferri. Profesorul și opera. Extras din „Revista pozitivă penală și penitenciară” 1929. Buc. 1929. 14 p. (1979—1929)
- Lupașcu-Stejar, Alexandru.** Paradisul românesc sau România Mare pitorească. Buc. 1929. Tip. „Independența”. 8° 435, III p. (1986—1929) Lei 160.—
- Nistor, Ion I.** Drumurile noastre în ultima sută de ani. Buc. 1929. „Cartea Românească”. 8° 16 p. (Institutul Economic Românesc). (1769—1929)
- Popoviciu, George.** Memorii cu privire la integritatea Banatului. Redactate de —. Caransebeș, 1929. Tip. Diecezană. 8° 88 p., 1 f. (1584—1929) Lei 40.—
- Tzigara-Samurcaș, Al.** Memoriu de titluri și lucrări alcătuit în vederea cererii de transferare dela Universitatea din Cernăuți la cea din București. Buc. 1929. Socec & Co. 32 p. (1440—1929)
- Zotta, Sever.** Paul Gore. Chișinău, 1928. Tip. „Cartea Românească”. 8° XXVII p. (Comisiunea Monumentelor Istorice. Secția din Basarabia). (1468—1929)

MISCELANEE.

- Canari, Constantin.** Studiul jandarmeriilor streine. Buc. 1929. Tip. Corpului de jandarmi. 8° 367, VIII p. (1968—1929)
- Catalogul obiectelor colecționate de „Muzeul orașenesc”** Suceava, 1929. Tip. Hermann Beiner. 8° 21 p. (1957—1929)
- Coman Simion.** Contribuție la psihologia militară. Pentru uzul ofițerilor și elevilor Școalei [militare de infanterie Sibiu]. Sibiu, 1929. Tip. Școalei militară infanterie. 8° 78 p. (1807—1929)
- Năgrescu, Șt. I.** Tratat de fotografie pentru amatori, profesioniști și cursuri superioare. Tehnica și comercializarea fotografiei. Buc. 1929. Impr. „Independența”. 8° 82 p. (1984—1929) Lei 100.—
- Râșcanu, Aurel.** Dicționar tehnic germano-român (pentru toate ramurile de inginerie, matematică, fizică, chimie, mineralogie și fortificație). Ediția II. Revăzută și completată de autor în colaborare cu I. S. Zapolonsky. Deutsch-rumänisches technisches Wörterbuch. /Cernăuți/, [1929]. /Tip. „Eminescu”/. 8° VII, 154 p., 3 f. (1590—1929)
- Situația și activitatea Asistenței sociale pe anii 1926 și 1927.** [Buc. 1929]. Tip. „Răsăritul”. 8° 285 p., 18 planșe. (1473—1929)

Incidentele dela Lupeni

Regretabilele incidente dela Lupeni, în cari 24 muncitori și-au pierdut viața au zguduit opinia noastră publică dela un capăt la altul al țării. Toate marile noastre cotidiene ne-au întreținut, zile dearândul, cu anchete făcute de „trimișii lor speciali”. Oficialitatea și-a făcut și ea cercetările, pronunțând chiar o parte din sentințe.

Totuși discuția nu trebuie să se oprească aici. Un incident care s'a încheiat cu un bilanț atât de zguduitoare nu trebuie privit cu superficialitatea pe care o acordăm unor excochieri cu pașapoarte sau unor fraude la CFR, atât de frecvente în zilele din urmă. Sângele dela Lupeni este un crud memento pentru societatea românească și pentru autoritatea noastră de stat. El ne apasă tuturor conștiința; de aceea trebuie să-l ispășim cu prețul oricăror jertfe.

Sunt nenumărate motivele pentru cari cele petrecute în dimineața de tristă amintire a zilei de 6 August trebuie să ne pună pe gânduri. Raportați incidentul la viața noastră muncitorească aproape inexistentă pentru a vă da seama de gravitatea lui. Gândiți-vă că sunt țări cu milioane de muncitori, cu bugetul încărcat de sute de mii de șomeri, în cari o grevă, orice proporție ar fi luat ea, niciodată nu s'a încheiat cu un bilanț atât de încărcat de sânge.

Care să fie pricinile acestei tragice situații?

Înainte de toate lipsa noastră de experiență — pentru a nu zice lipsa noastră de omenie — ori de câte ori e vorba de chestiunile muncitorești. Aproape totdeauna am tratat pe acești condamnați la ocnă pe viață, ca pe niște ființe inferioare cari nu merită altă soartă decât să fie exploatați până la cea din urmă suflare. Încercările lor de revoltă le-am însă bușit cu paliative așa cum suntem obișnuți să rezolvim totdeauna marile noastre probleme de stat. Nu le-am creat printr'o legislație onestă condiții de existență omenești, dimpotrivă i-am lăsat să se adâncească tot mai mult în mizerie, să-și umple tot mai mult sufletele de ură. Pentru opinia noastră publică și oamenii noștri de stat problema muncitorească n'a existat decât sub forma unei stafii roșii care trebuie să fie înlăturată cu orice preț de pe orizontul vieții noastre sociale. De aceea sângele se varsă cu atâta ușurință și cu atâta abundență.

Dar la Lupeni a curs atâta sânge și dintr'un fatal concurs de împrejurări. Oricine a urmărit cu atenție și neorbit de sentimente meschine desfășurarea incidentului s'a putut convinge că o tragică fatalitate a colaborat la agravarea lui. Nimeni dintre cei de față, nici muncitorii, nici oficialitatea nu s'au gândit la un sfârșit atât de îngrozitor. Locul însuși, poartă o mare parte din vină.

Dar nu numai patronii și oficialitatea pot fi învinuiți de lipsă de experiență pentru aplanarea incidentelor de acfel, ci muncitorii însuși. Bietii robi ai întinericului prea se lasă târâți de tot felul de șarlatani ai cuvintelor. Muncitorimea noastră trebuie să-și delimiteze cu mai multă precizie cadrele organizațiilor lor, să nu se prea lase încântată de paradisul desfășurat înaintea lor de profitorii tuturor regimurilor.

Și și-a mai vârat coada, în tristă întâmplare dela Lupeni, și blestemata de politică. Ea nu operează acolo numai de acum, ci de mult, din cei dintâi ani de regim românesc. Nici nu se poate altfel... Unde nu-și vâară, acest diavol blestemat, coada?

Pentru ispășirea sângelui dela Lupeni nu sunt suficiente sancțiunile, oricât de aspre ar fi ele. Avem nevoie de o schimbare de atitudine în chestiunea muncitorească. Lupenii au ridicat această chestiune pe orizontul vieții noastre publice, alături de marile probleme de stat. Trebuie să ne îndreptăm asupra ei cu toată grija și cu toată omenia. Până nu e prea târziu...

Horia Trandafir

Clara Mamiu. — A fost dusă spre lăcașul de veci, cu tot fastul pe care-l merita, una dintre cele mai venerabile matroane ale Ardealului. Întreaga ei viață, înecunată de fiecele albe ale unei bătrâneți înaintate, a fost pătrunsă de o cinste și de un eroism vrednic de dat pildă veacurilor. Înainte de toate ea și-a îndeplinit datoriile de mamă cu o sfințenie fără pereche. Și pentru cei ce eunosce cât de mari sunt aceste îndatoriri, nu puțin este acest lucru. Dar sufletul ei mare nu putea încapa în marginile căminului, el trebuia să se dăruiască și societății, și nației. De aceea Clara Mamiu a organizat societăți de cultură și de luptă națională pentru desrobire, a participat, cu un curaj neîmfricat, la marile evenimente ale vieții noastre politice, a crescut prin îndemnul ei, îndrăzneala bărbaților.

Pentru această viață de cinste și de jertfă a fost răsplătită cum puține femei mame au fost răsplătite. I-a fost dat să vadă cu proprii ochi realizarea supremă a marilor idealuri pentru cari a luptat. Mama a fost răsplătită prin ridicarea fiului ei pe cea mai înaltă treaptă a nației, iar româna prin fericirea de a-și vedea nația unită.

Vizita dlui Scotus Viator. — Sunt oameni pe cari providența îi înzestrează cu o prevedere de profeți, ba le mai rezervă și neprețuita bucurie de-a-și vedea cu ochii realizarea profețiilor. Din rândurile acestora face parte și dl Scotus Viator, cel mai devotat prieten al Românilor, din țara Albionului.

Marele prieten a auzit, cu decenii înainte de prăbușirea ei, trozniturile putredei construcții a împărăției austro-unga-

re. Cu o pasiune de o rață nobletă a urmărit, o viață întreagă această inevitabilă prăbușire, trudindu-se din toate puterile să-i grăbească fatalul sfârșit. E dureros să o spunem, dar un Scotus Viator, un Wickham Steed au văzut mai limpede decât noi. De aceea îndemmurile lor ne-au venit atât de stăruitoare și atât de îndrăznețe.

Dar pentru dl Scotus Viator lupta de desrobire a naționalităților din Austro-Ungaria a fost un pas numai pentru realizarea dreptății sociale, care e suprema credință a vieții lui. Pentru el idealul de naționalitate a fost totdeauna contopit cu idealul de dreptate socială. Și dreptate socială fără democrație nu poate să existe. De aceea după prăbușirea anaeroicelor hotare el n'a tăcut, ci a continuat să scrie și să vorbească, tot atât de înflăcărat, chiar dacă în cuvintele lui mustră pe foștii lui prieteni. Vă aduceți aminte de aspra lecție, adresată statelor succesoriale, îndeosebi României și Serbiei, pentru regimurile lor reacționare, într'o conferință la Bruxelles, acum sunt trei ani. Era o mustrare pe care o meritam. Dl Scotus Viator era îndrituit să ne-o facă, mai mult decât oricine. De aceea ea nu ne-a supărat, ci ne-a durut peste măsură. Cuprindea prea mult adevăr.

Ea ne-a crescut dragostea pentru marile prieten. Evenimentele s'au grăbit încă odată, să-i dea dreptate. Dl Scotus Viator a venit deasfă dată, să vadă cu proprii ochi noul pas spre democrație pe care l-am făcut. Din bogata-i înțelepciune și experiență socială au căzut iarăși câteva sfaturi pe cari n'ar strica să le urmeze, atât oamenii noștri de stat cât și cei ai statului vecin, înebunuit de iluzia revizionismului.

Spre descoperirea satului românesc. — De când cu mișcarea „Sămănătorului” am avut adeseori prilejul să auzim spunându-ni-se: „Satul este adevăratul depozitar al civilizației românești.” Pe atunci aveam în sprijinul acestei afirmații — ridicată astăzi la rangul de axiomă a culturii noastre — doar limba și literatura. Astăzi avem artele plastice, muzica, religia și un început de filosofie, deci toate ramurile culturii.

Cu toate că de peste două decenii trăim cu acest adevăr, foarte puțin am făcut pentru umplerea lui cu toate datele realității. Nu cunoaștem încă satul românesc, în mod științific. De aceea orășanaul nostru oricât ar rosti, la ocazii mari cuvinte de admirație pentru el, îi ocoleşte cu rea credință, oamenii și praful.

Până nu vom ajunge la o exactă cunoaștere a vieții materiale și spirituale a satului nostru, orice încercare de psihologie a poporului român este prematură; deasemenea nu vom avea o serioasă sociologie și o etnografie românească.

De acest adevăr a fost pătruns Institutul Social Român de sub președinția dlui D. Gusti, dela întemeierea lui.

Pentru descoperirea acestui sat românesc I. S. R. a făcut până acum două expediții. Cea dintâiu s'a făcut în anul trecut, în Bucovina, a doua în vara aceasta, în Drăgușul Făgărașului.

Cine a citit dările de seamă asupra expediției din anul trecut și a avut norocul să vadă sugestivul muzeu organizat cu obiecte aduse din această explorare, s'a putut convinge cât de serioasă este munca întreprinsă sub conducerea eminentului sociolog. Par'că e vorba de o expediție între locuitorii obscuri ai cineștie cărui colț de Africă sau de Asie, atâtea griji s'au luat pentru ca nimic din viața de acolo să nu scape. Deosebita e doară în faptul că în această explorare cercetătorul nu e condus numai de interesul pur științific, ci și de dragostea de a fi între ai lui, de a se descoperi, în multe privințe *pe sine însuși*.

De astă dată I. S. R. a pornit la drum pentru descoperirea satului ardelenesc. Rezultatele cercetărilor vor fi de bună seamă, surprinzătoare, nu numai pentru monografisti, în mare parte din vechiul Regat, ci pentru ardelenii înșiși. Iată de ce așteptăm, cu multă nerăbdare aceste rezultate.

Conferința dela Haga. — Dela congresul dela Versailles de bună seamă că nici una din marile conveniri internaționale n'a făcut atâtea vâlvă, nici una n'a trezit atâtea temeri. Când dăm la țipar aceste rânduri Conferința e în toi, deaceia orice prognostic asupra rezultatelor ei ar fi prematur. Mai ales că din felul cum au decurs desbaterile până acum prognosticurile sunt aproape imposibil de făcut. Telegramele sunt mai adese pline de temerile unei rupturi, decât de vești de bună înțelegere.

De astă dată aliații înșiși au început să dea semne de enervare. Indesebi Anglia prin expresiile drastice ale noului ministru de finanțe dl Snowden.

Din această ceartă al treilea care va câștiga de bună seamă nu vom fi noi, grupul micilor puteri, atât de nedreptățite prin planul Young, ci Germania. Chiar dacă nu va avea un câștig material imediat, neînțelegerea dintre Anglia și ceilalți Aliați îndeosebi Franța, va fi pentru ea un mare pas spre ruperea cercului de fer, în care a intrat în 1919. Iată pentruce, pe lângă nedreptatea făcută țării noastre prin noul plan al reparațiilor, desbaterile dela Haga ne îngrijează și din motive de ordin mai general. Ruperea sistemului actual de alianțe ar fi dezastruoasă pentru pacea mondială. Dorințele de revanșă sunt prea aprinse. Situația mondială rezultată din marele războiu încă nu s'a consolidat.

Red.

Adresa abonatului:

Cluj

Biblioteca Universității

ex. of. 2 ex.

12-13

EDITURA: „SOCIE...“

UNIVERSITÉ DE NANCY

FACULTÉS DE DROIT, MÉDECINE, SCIENCES, LETTRES, PHARMACIE

Instituts techniques conduisant au diplome d'ingénieur:

CHIMIQUE, ELECTROTECHNIQUE ET DE MÉCANIQUE APPLIQUÉE, AGRICOLE ET COLONIAL GÉOLOGIE APPLIQUÉE, COMMERCIAL, DENTAIRE, SÉROTHERAPIQUE, ECOLE SUPÉRIEURE DE LA MÉTAL-LURGIE ET DE L'INDUSTRIE DES MINES, ECOLE DE BRASSERIE
Les diplomes d'Ingénieur délivrés par l'Université de Nancy sont enregistrés au Ministère de l'Instruction Publique

**Maison des Etudiants du Parc de Monbois
Restaurant Universitaire**

ETUDIANTS ETRANGERS: ENSEIGNEMENT SPECIAL DU FRANCAIS

Préparation aux Examens de l'Alliance Francaise

COURS DE L'ANNÉE SCOLAIRE: 3 NOVEMBRE — 1er JUILLET
COURS DE VACANCES: 9 JUILLET — 1er OCTOBRE

Diplomes d'Etudes francaises

Relations avec des Familles françaises assurées par un Comité de Patronage
Pour tous renseignements, s'adresser à l'Office de Renseignements de l'Université, 13, Place Carnot

Cassa de Păstrare și Banca de Credit din Cluj Soc. An.
Cluj, Piața Unirei No. 7.

**Capital social:
85 milioane lei**

SUCURSALE:

**DEJ, SÂNMĂRTIN,
ALBA-IULIA, TG.-
MUREȘ, ORADEA.**

Face toate operațiunile bancare în modul cel mai avantajos

Bancă autorizată pentru valute. - Antrepozit lângă calea ferată.

INSTITUTE AFILIATE:

Cassa de Păstrare din Turda-Arteș în Turda; Banca Economică și Cassa de Păstrare din jud. Alba. Atud; Banca Poporală S. A. în Huedin; Banca de Credit din Gherla S. A. în Gherla; Cassa de Păstrare din județul Odorheiu Soc. Anon. în Odorheiu; Cassa de Păstrare și Credit din Gheorghiu și jur Societate Anonimă în Rechinul-Săseșc.

„SCHMOLLPASTA“
S. A. Brașov

**Fabrică de cremă de ghetee
Premiată la 30 de expoziții**

Institut de Editură și Arte Grafice S. A. Cluj.